

rAntGroen

België - Belgique
P.B.
WILRIJK 1
8/5124

P106235 - Driemaandelijks tijdschrift van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen - oktober - november - december 2015 - jaargang 14 nr. 56

natuurpunt
Zuidrand Antwerpen

www.zuidrand.be

AFZENDER en VU:
Guido Callaerts
Frans De Cortlaan 42
2610 Wilrijk
Afgiftekantoor Wilrijk 1

© Rudy Vansevenant

© Rudy Vansevenant

Bestuursleden en coördinatoren

Hugo Waeterschoot, voorzitter
 en coörd. Beleidswerkgroep
 03/455 22 12 - 0477/33 23 30
 hugo.waeterschoot@scarlet.be
 Erlend Hansen, secretaris
 03/457 46 99- erlend.hansen@skynet.be
 Guido Callaerts, penningmeester, coörd.
 ledenadministratie en behaagactie
 Frans De Cortlaan 42, 2610 Wilrijk
 0468/12 33 36-callaertsguido@telenet.be
 Rudi Leemans,
 conservator Groen Neerland
 03/828 43 16-rudolf.leemans@telenet.be
 Tuur Wuyts, contactpunt Fort 7
 contact.fort7@zuidrand.be
 03/449 99 11- 0474/55 25 75
 arthurwuyts@telenet.be
 Bob Gabriels, webmaster
 bob.gabriels@telenet.be
 Lucy de Nave, bestuurslid
 03/237 99 52-lucy.denave@antwerpen.be
 Nicole Boussemaere, bestuurslid
 013/30 85 47
 nicole.boussemaere@gmail.com
 Maggy Troffaes, bestuurslid
 03/827 83 60-maggy.troffaes@skynet.be
 Floris Van Volsem, bestuurslid
 03/455 23 05 -mariannejmm@gmail.com
 Els Wynants, bestuurslid
 0497/42 74 29-wynantsels@gmail.com

Redactie rAntGroen

rAntGroenverantwoordelijke:
 Guido Van Boeckel
 03/455 01 27-redactie@zuidrand.be

Verslagen te zenden naar:

Tuur Wuyts
 Mestdaghplein 15/4, 2610 Wilrijk
 03/449 99 11-arthurwuyts@telenet.be

Zuidrand.waarnemingen.be:

Gilbert Van Ael
 03/827 05 10-gilbert.van.ael@telenet.be
 Veerle De Saedeleer,
 vee_saddler@yahoo.co.uk

Verdeling: Guido Callaerts

contactgegevens: zie bestuursleden

**Contact voor geleide wandelingen
 in Fort 7:**

Natuur: Tuur Wuyts
 03/449 99 11-arthurwuyts@telenet.be
 Monument: Philippe Vanhove
 03/825 02 43-philippevanhove@telenet.be

in Groen Neerland:

Rudi Leemans - 03/828 43 16
 Groen.Neerland@zuidrand.be

De herfst nadert, tijd voor Natuurbeheer !

Zaterdagmorgen een groep natuurliefhebbers maakt zich klaar om letterlijk de handen uit de mouwen te steken in de natuurreservaten die we beheren. Op Fort 7 en Groen Neerland gonst het van bedrijvigheid in dit seizoen: maaien, afvoeren, bij snoeien... en dit allemaal om natuurdoelstellingen gericht op het behouden, of als het even kan, het verrijken van de biodiversiteit te verzekeren. Het belang hiervan mag echt niet worden onderschat, want zonder de wekelijkse tientallen vrijwilligers zouden deze gebieden snel dichtgroeien tot een wilgenbos of volkomen verruigen. In een echte wilde natuur wordt het "snoei-beheer" uitgevoerd door grazers zoals konijnen, reeën en grote grazers en wordt de verjonging van het bos versterkt door everzwijnen.... Maar die komen bij ons in het wild spijtig genoeg niet, of in veel te kleine getale voor, waardoor menselijk ingrijpen noodzakelijk is. En ja, de biologische kwaliteit van onze reservaten gaat er op vooruit, gelukkig maar. Het viel me bijvoorbeeld op hoe de aantallen van het zeldzame Duizendguldenkruid, de Kleine kaardenbol of het Rapunzelklokje toenamen de laatste jaren door de bemaaing op Fort 7. Op en rond Groen Neerland voelen amfibieën zich meer en meer thuis en neemt ook de plantendiversiteit toe. Een geslaagd verhaal tot zover !

Regelmatig poog ikzelf een steentje bij te dragen en dan valt me vooral de leerrijke en kameraadschappelijke sfeer op. Natuurliefhebbers van verschillende afkomst, jong en oud, man of vrouw, overleggen over hoe best te beheren en werken en genieten samen. Tuur en Rudi, onze twee beheerploegcoördinatoren sturen kundig de zaak, bijgestaan door de groep. Een echt en hecht sociaal contact dat grenzen breekt en op kleine schaal ingaat tegen de verzuring van de maatschappij. Buiten de fysieke inspanning die dit vergt is het gezondheidsaspect ook niet te verwaarlozen. Ik merk het in de praktijk aan mezelf. Regelmatig meedoen is als een fitness maar dan gratis, leerrijk, buiten en in een schitterende omgeving. Zo décompresserend na alweer een stresserende werkweek. Voel je het ook al kriebelen? Waar wacht je dan op? Tuur en Rudi zullen je met open armen ontvangen en begeleiden (zie de colofon op dit blad voor hun contactadressen).

En er staan ons nog andere uitdagingen te wachten. De gemeenten Hove en Edegem willen beroep doen op ons vrijwilligersnetwerk om in de gemeente kleine pareltjes natuur verder (mee) uit te bouwen en te gaan beheren. Een aantal amfibieënplaatsen en een bosje aan het Arendsnest te Edegem en delen van het grote gebied van Frythout te Hove staan op het verlanglijstje. Vandaar dat we in 2016 willen starten met twee bijkomende nieuwe beheerploegjes te Edegem en te Hove. Ben je geïnteresseerd om een enkele keer per jaar de handen uit de mouwen te steken VOOR MEER en BETERE natuur in deze nieuwe gebieden, lees dan zeker het zoekertje voor natuurmedewerkers in dit nummer.

Hugo Waeterschoot, voorzitter

Tuur & Rudi aan het werk
 foto's: Niels Schild

Omslagfoto: Kopergroenzwam © GvB
 Foto's p.2: boven: Brandgans © Rudy Vansevenant - onder: Kramsvogel © Rudy Vansevenant

Alle betalingen voor onze afdeling dienen te gebeuren op volgende rekening:
BE02 9799 7675 4740 BIC: ARSPBE22 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen.

Op uw betalingen steeds reden van betaling, uw naam en e-mail adres of telefoonnummer vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 40 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening **BE56 2930 2120 7588 BIC: GEBABEBB** van Natuurpunt vzw, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen met vermelding "Afdelingsfonds 3722, Zuidrand Antwerpen".

Iedereen is welkom op alle wandelingen. Honden zijn niet toegestaan op onze activiteiten.

De gids/leiding treedt op als educatieve begeleider van Natuur- en Milieueducatie Natuurpunt.

- kostendelend vervoer (7 eurocent/km)
wordt op de afspraakplaats georganiseerd

- kindvriendelijke tocht

- inschrijven/aanmelden noodzakelijk

- in samenwerking met vogelwerkgroep Ardea

1 = slentertocht
2 = kleine makkelijke afstand
3 = stevige maar niet moeilijke wandeling
4 = stevige en moeilijke wandeling

1 = algemene tocht
2 = natuurthematocht
3 = specialisatie voor iedereen
4 = determinatietocht

Zondag 4 oktober - 14.00 u. Herfstwandeling op Fort 7

De laatste zomerbloeiërs zijn quasi verdwenen, de herfst heeft zijn intrede gedaan en de natuur bereidt zich voor om een rustperiode in te gaan. We maken een ontspannende wandeling op het fort en bekijken de vruchten van bomen en struiken en de paddenstoelen die her en der verschijnen.

Afspraak: om 14.00 u. aan de ingang van Fort 7, Legerstraat 40 (schuin tegenover nr. 75) te Wilrijk.

Let op het spandoek van Natuurpunt aan de ingang. Einde van de wandeling voorzien rond 17.00 u.

Mee te brengen: stevig schoeisel of laarzen, eventueel regenkledij en verder je verrekijker, fototoestel en loepje.

Leiding en gidsen: Lucy de Nave - 03/237 99 52
0485/71 73 48 (dit nummer is enkel op de dag zelf bereikbaar)
Nicole Boussemaere - 0494/71 59 32

Zondag 11 oktober - 14.00 u.

week van het bos: de Boshoeck per fiets en te voet

Het Uilenbos, grenzend aan het domein van Moretus, is veruit het bekendste bos in de zuidoosthoek van onze afdeling en Hove. Vandaag is het de laatste dag van de week van het bos en verkennen we met de fiets een aantal kleinere bossen in de Boshoeck evenals het Uilenbos. Het Lachenebos staat op het bezoekerslijstje en werd recent aangekocht door Natuurpunt. Deze korte fietsexcursie (15 km.) wordt afgewisseld met een aantal korte wandelingen in het gebied zodat je een mooi overzicht krijgt van de rijkdom in deze "uithoek".

Afspraak: we komen bijeen aan de gebruikelijke afspraakplaats (oprit van het waterzuiveringsstation, halverwege op de baan van Hove naar Lint juist voor de Modelhoeve). We beperken de tocht tot een excursie in het Uilenbos mocht het echt hard regenen.

Gids en Leiding: Hugo Waeterschoot en Gerda De Geshelle
hugo.waeterschoot@scarlet.be

Zondag 18 oktober - 14.00 u.

Bezoek aan het arboretum van Tervuren.

Tervuren herbergt een relatief onbekende schat: het arboretum. Indertijd als pronkstuk ingericht door onder andere Leopold II met als doel 'uithemse boomsoorten' uit te testen om te kijken of ze ook hier konden aangeplant worden. Speciaal aan dit arboretum is dat het niet echt een bomenverzameling is in een "dulle omgeving", integendeel. Het arboretum van Tervuren dateert al van de 19de eeuw en ligt in een van de mooiste valleien van Vlaams Brabant. Glooiend, lieflijk, landschappelijk een pareltje. Je maakt kennis met heel wat soorten naald- en loofbomen (> 400 !) die je waarschijnlijk niet echt kende... maar dat is eigenlijk niet zo belangrijk. Vandaag kan je genieten van deze ongelooflijke variatie aan bomen in een mooi landschap

begeleid door Fons, een ware didacticus en een goede kenner van boomsoorten.

Afspraak: we vertrekken rond 14.00 u. te Wilrijk zodat we in Tervuren zijn rond 15.00 u. We wandelen tot ongeveer 17.30 u. zodat we nog net een beetje van de eerste schemer kunnen genieten, voor we terug huiswaarts keren.

Gids en leiding: Hugo en Fons Waeterschoot
hugo.waeterschoot@scarlet.be

Zondag 25 oktober - 13.30 u.

Paddenstoelenwandeling: De Inslag Maria-ter-Heide

Het seizoen is aangebroken waarin we de paddenstoelen, vooral in de bossen, massaal kunnen vinden. Tijdens deze rustige herfstwandeling blijven we hier en daar staan bij deze mooie mysterieuze organismen.

Welk soort is het? Is de paddenstoel giftig of eetbaar? Een beetje geschiedenis en verhaaltjes komen er ook aan te pas. We hebben hier al Armbandgordijnzwam, Kostgangerboleet, Witte koraalzwam, Elzenkrulzoom en Spikkelplooi-

Verzekering: ieder lid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Inschrijving voor de autobustochten: de algemene prijs is 18 euro. Studenten betalen 15 euro. Alle gezinsleden tot en met 12 jaar gaan gratis mee indien vergezeld van ouders.

De eerst ingeschrevenen hebben voorrang indien de deelnemingsprijs betaald werd. Wie na storting niet mee kan, moet zo vlug mogelijk de leiding verwittigen zodat mensen die op de wachtlijst staan, kunnen meegaan.

Indien er onvoldoende inschrijvingen zijn, gaat de tocht door met eigen wagens.

Annulatie bij autobustochten: leden die door ernstige redenen niet kunnen deelnemen en uiterlijk 2 dagen vooraf de leiding verwittigen, hebben recht op een tegoedbon voor een volgende bustocht.

Annulatie bij weekends en reizen: om tijdig vervanging te vinden vragen we u om afzegging zo spoedig mogelijk te melden. Teneinde de kosten te recupereren vragen we steeds 10 % van de totale prijs bij afzegging. Bij afzegging binnen de maand voor de reis dient er minimum 25 % van de totale prijs te worden betaald of de reeds gemaakte kosten indien deze hoger liggen dan 25 %.

sol (foto) gedetermineerd. Tussendoor genieten we van de prachtige herfst sfeer.

Het domein De Inslag is 147 ha groot en ligt in het noordelijk deel van de gemeente Brasschaat. Er groeit veel Grove den en Lork. Zwarte specht, Buizerd, Sperwer, Havik en Bosuil werden reeds waargenomen.

Afspraak: we vertrekken om 13.30 u. aan de Bist te Wilrijk (kostendelend vervoer) en eindigen om 16.30 u. ter plaatse. Wie rechtstreeks naar daar wil gaan wordt om 14.00 u. verwacht in de Kerkedreef, voor de ingang van het domein 'De Mik'.

Mee te brengen: loep, fototoestel, paddenstoelengids, stevig schoeisel.

Leiding en gids: Lucy de Nave - 03/237 99 52

0485/71 73 48

(GSM is enkel op de dag zelf bereikbaar)

Zondag 1 november - 11.00 u. Middagtocht naar Den Battelaar

In de driehoek gevormd door Zenne, Dijle en Gentssteenweg vinden we een merkwaardig valleigebied. Een landschap waarin zich drie natuurgebieden bevinden: het Thiebroekbos, Den Battelaar en de Oude Dijlearm.

Het landschap is cultuurhistorisch gezien zeer waardevol. Eeuwenlang werden de weilanden (vloei-beemden) hier gecontroleerd bevoeid met rivierwater. De sloten, sluizen en dijken zijn daar de stille getuigen van. Die vochtige weilanden werden gebruikt voor de productie van gras en hooi. Veel van de voormalige weilanden tussen de Zenne en de vaart werden echter opgeplant met populieren, waardoor het aspect van een vloei-beemdenlandschap grotendeels verloren is gegaan. De voorbije jaren zorgden de stad Mechelen en Natuurpunt voor een ommekeer waardoor herstel van het oorspronkelijke landschap mogelijk werd. Vanaf de dijken van de Zenne en de Leuvense vaart krijg je een prachtig uitzicht op het gebied. Als gevolg van het Sigma-plan wordt de Oude Dijlearm omgevormd tot een gecontro-

leerd overstromingsgebied waarin slikken en schorren zullen ontstaan. Ter hoogte van het Zennegat wordt dat duidelijk. Voor we onze wandeling starten eten we onze boterhammetjes op in een plaatselijk café.

Mis deze mooie wandeling niet en kies voor frisse lucht en wat beweging op deze feestdag!

Afspraak: we vertrekken met eigen wagens (carpooling- kostendelend) vanop de Bist te Wilrijk om 11.00 u. Wie wil kan ook rechtstreeks naar het café waar we picknicken of naar het startpunt van de wandeling gaan. Gelieve in dit geval de leiding hiervan te verwittigen. Het einde is voorzien omstreeks 15.30 uur ter plaatse.

Mee te brengen: verrekijker, loepje, fototoestel, waterdicht schoeisel of laarzen en picknick.

Gids: Marc Verhelst

Leiding: Lucy de Nave - 03/237 99 52

0485/71 73 48

(GSM nummer is enkel op de dag zelf bereikbaar)

Vogelwerkgroep ARDEA

Natuurdriedaagse Oostkantons 6-8 november 2015

Gids: Luc Van Schoor 0494/33 63 09

VOLZET

Zaterdag 14 november - 14.00 u.

Monumentenwandeling op Fort 7

We volgen vandaag het winterparcours. De bladeren zijn van de bomen waardoor we een onbelemmerd zicht hebben op dit (ex-)militair bolwerk. We besteden deze namiddag bovendien bijzondere aandacht aan een aantal specifieke bovengrondse militaire structuren die door de begroeiing tijdens het zomerseizoen moeilijk waar te nemen zijn. Wist je bijvoorbeeld dat er ook loopgraven waren op het Fort en je deze nog steeds kan waarnemen? Veel van deze structuren werden na de eerste wereldoorlog doorgevoerd om het Fort aan te passen aan de gewijzigde militaire behoeften.

Meebrengen: stevig schoeisel en een zaklamp.

Leiding: Philippe Vanhove

Gidsen: historische gidsenploeg

© Rudy Vansevenant

14 - 15 november

INBO waterwildtellingen winter 2015

Elke winter organiseert het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) zes watervogeltellingen in Vlaanderen: de midmaandelijke watervogeltellingen

Bij elke telling worden alle aanwezige watervogels geteld in zoveel mogelijk gebieden. Hiermee wordt informatie verzameld over aantallen, verspreiding, numerieke trends en habitatkeuze van overwinterende watervogels in Vlaanderen. Het project draagt bij tot het internationaal monitoringproject "International Waterbird Census".

De tellingen in de ARDEA regio staan open voor alle belangstellenden. Een telling duurt gewoonlijk een uurtje. Kom eens mee kijken naar de watervogels in een gebied naar keuze. Je kan steeds aansluiten na contact met de verantwoordelijke teller van het gebied die je het uur en de juiste plaats van vertrek zal mededelen.

Telgebieden

Hobokense Polder: andre.van.langenhove@telenet.be
0486/82 68 22

Waterlink Aquafin: peter.bastiaensen@gmail.com of
Joris Van Reusel - 0486/83 62 34

Fort VII, Fort VIII en Schoonselhof: peggy.beers@telenet.be
0485/52 81 25

Forten V, en VI: marc.hofman3@telenet.be
03/448 30 68 - 0494/56 01 07

Park Kielse Vest: jan_de_bie@telenet.be
0479/97 67 03

Zaterdag 21 november - 19.30 u.

Winteravond: de geschiedenis van de forten

De meesten onder U hebben reeds meermaals Fort 7 en andere forten rond Antwerpen en elders bezocht. Deze prachtige natuur- en zachte recreatieparken zijn echter niet als dusdanig ontstaan maar kennen een bewogen voorgeschiedenis.

Uit verschillende rondleidingen is gebleken dat er buiten de natuurwaarden ook een grote interesse bij onze leden bestaat naar het wat, waarom en hoe van deze forten. Om aan die vraag tegemoet te komen zal de coördinator van de historische gidsenploeg van Fort 7 deze voordracht over de forten geven.

Het eerste deel zal over forten in het algemeen gaan, het tweede deel specifiek over de Antwerpse vestingen.

Nadien is er gelegenheid om vragen te stellen en kan er nagekaart worden.

Plaats: Districtshuis Wilrijk - Bist

Spreker: Philippe Vanhove

Leiding: Lucy de Nave - 03/237 99 52

Aanvangsuur: 19.30 u. - einde: 22.00 u.

Zondag 22 november - 10.00 u. & 13.30 u.

Groen Neerland werkt !

Onder dit motto organiseren we op zondag 22 november een open beheerdag: iedereen is welkom om mee te werken .

Een unieke kans om gezellig, begeleid door het beheerteam, zowel kennis te maken met de natuur als mee te helpen aan het beheer van het natuurreservaat.

's Morgens werken we van 10.00 u. tot 12.30 u. en 's namiddags van 13.30 u. tot 17.00 u. Je kiest zelf wanneer je werkt en hoelang.

We hooien (verzamelen en wegvoeren van maaisel), we verwijderen houtopslag, we maken houtrillen, onderhouden de om-

heining, ruimen zwerfvuil op, ...

Kinderen helpen mee of ravotten in de speelnatuur van het park rond het natuurreservaat.

Om 17.00 u. trakteert Natuurpunt op een drink!

Afspraak: aan 't Kot (het schuurtje van Natuurpunt, met vlag), naast de brug over de vijvers, duidelijk te zien vanaf de knotwilgenrij aan de Kleine Doornstraat.

Mee te brengen: kledij die tegen een stootje kan, stevige schoenen (waterdicht, liefst laarzen), werkhandschoenen (als je die hebt).

Organisatie: Rudi Leemans - 03/828 4 316
0477/69 23 50

Zondag 29 november - 13.00 u.

Verbeke Foundation, Kemzeke

De Verbeke Foundation verenigt cultuur, natuur en ecologie. Geert en Carla Verbeke startten in 1990 met een verzameling van abstracte schilderkunst, collages en assemblages. Die werd al snel uitgebreid met bio-art, levende kunst: kunstenaars die werken met levende materialen, planten en dieren. De werken zijn opgesteld in hangars en serres in een chaotische, groene wildernis. Onder leiding van een gids een unieke ervaring. Nieuwsgierig?

Voorproefje op hyperlink www.verbekefoundation.com.

Adres: Verbeke Foundation, Westakker, Kemzeke 9190 (Stekene).

Afspraak: we vertrekken met eigen wagens (carpooling, kostendelend) op de Bist te Wilrijk om 13.00 u.

Terug tegen 18.30 u.

Prijs: 8 euro per persoon + kost van gids (60 euro per groep van max. 20 personen) .

Meebrengen: gesloten schoenen, we wandelen ook in de wilde natuur.

Leiding: Rudi Leemans.

Vooraf inschrijven noodzakelijk, vóór 16 november via 03/828 43 16 of 0477/69 23 50 of rudolf.leemans@telenet.be.

Zondag 6 december - 8.00 u.

Ganzentocht Antwerpse Noorderkempen

Wanneer we op tocht gaan voor ganzen, trekken we er gewoonlijk op uit richting kust of Nederland. In ons land zijn er echter nog andere oorden, waar des winters mooie aantallen van deze vogels toeven. En dit zelfs dicht bij huis, in onze eigen Antwerpse Noorderkempen! Vandaag verkennen we de akkers en velden tussen Brecht, Wuustwezel, Hoogstraten, Rijkevorsel en omstreken. In normale jaren vinden we hier immers vanaf deze tijd van het jaar groepen Kol- en Toendrarietganzen, aangevuld met Grauwe en soms ook wat Brandganzen. En daartussen is er natuurlijk ook altijd wel een kansje op een "speciale". Zowel Wilde als Kleine Zwanen tekenen ook vaak in deze streken present. Hopelijk zal dit ook dit jaar het geval zijn. Daarnaast kunnen ook andere soorten de revue passeren. Zo is deze streek bekend voor z'n Roeken, waarvan de nesten nu duidelijk waarneembaar zijn in de kale takken van hun koloniebomen. Verder zijn ook verschillende soorten eendachtigen, roofvogels en allerhande akkervogels mogelijk van de partij. De waarnemingen worden alvast de voorgaande weken naarstig in het oog gehouden zodat we menig Kempens gansje in de kijker krijgen.

Afspraak: vertrek met eigen wagens (kostendelend vervoer!) om 8.00 u. aan de Bist in Wilrijk. Het einde is voorzien omstreeks 12.30 u. ter plaatse. De te wandelen afstand bedraagt ongeveer 5 km.

Contacteer bij slechte weersvoorspellingen (stortregen) best op voorhand de leiding of gids om na te gaan of de tocht wel door gaat.

Mee te brengen: verrekijker, veldgidsen, fototoestel, aangepaste kledij.

Gids: Wim Roelant - 0477/34 07 21

Leiding: Luc Van Schoor - 0494/33 63 09

Zaterdag 12 december - 20.00 u.

Winteravond: hoe maak ik mijn tuin egelvriendelijk

Je krijgt verschillende tips over hoe je de tuin aantrekkelijk kunt maken voor de egel. We beperken ons niet tot de egel, ook andere zoogdieren, insecten en vogels komen aan bod. Ze horen immers allemaal thuis in een natuurlijke tuin.

Een egelvriendelijke tuin aanleggen is vaak een kwestie van kleine aanpassingen.

Je krijgt meteen ook een eerste kennismaking met het ecologisch tuinieren.

Plaats: districtshuis Wilrijk - Bist

Aanvang: 20.00 u.

Spreker: Joeri Cortens

Begeleiding: Hugo Waeterschoot - 03/455 22 12
Tuur Wuyts - 0474/55 25 75

©Rudy Vansevenant

Zondag 13 december - 14.00 u.

Monumentenwandeling op Fort 7

We volgen vandaag het winterparcours. De bladeren zijn van de bomen waardoor we een onbelemmerd zicht hebben op dit (ex-)militair bolwerk. We besteden deze namiddag bovendien bijzondere aandacht aan een aantal specifieke bovengrondse militaire structuren die door de begroeiing tijdens het zomerseizoen moeilijk waar te nemen zijn. Wist je bijvoorbeeld dat er ook loopgraven waren op het Fort en je deze nog steeds kan waarnemen? Veel van deze structuren werden na de eerste wereldoorlog doorgevoerd om het Fort aan te passen aan de gewijzigde militaire behoeften.

Meebrengen: stevig schoeisel en een zaklamp.

Leiding: Philippe Vanhove

Gidsen: historische gidsenploeg

19 - 20 december

INBO Waterwildtellingen winter 2015

Zie ook aankondiging november.

Je kan steeds aansluiten na contact met de verantwoordelijke teller van het gebied die je het uur en de juiste plaats van vertrek zal mededelen.

Telgebieden

Hobokense Polder: andre.van.langenhove@telenet.be
0486/82 68 22

Waterlink Aquafin: peter.bastiaensen@gmail.com of
Joris Van Reusel - 0486/83 62 34

Fort VII, Fort VIII en Schoonselhof: peggy.beers@telenet.be
0485/52 81 25

Forten V, en VI: marc.hofman3@telenet.be
03/448 30 68 - 0494/56 01 07

Park Kielse Vest: jan_de_bie@telenet.be
0479/97 67 03

Maandag 21 december - 19.00 u.

Winterzonneward

De winter begint, maar de dagen worden weer langer. Daar zijn we terecht blij om en dat vieren we dus vandaag. We beginnen met een wandeling van een uurtje in het natuurreservaat Fort 7. Misschien hebben we geluk en sneeuwt het zodat de natuur er feeriek bij ligt. Een warm, knappend vuurtje, lekkere je-never en hapjes horen er ook bij. Daarna staat heerlijk Vlaams stoofvlees op het menu. Met de vegetariërs wordt uiteraard rekening gehouden.

Inschrijven voor 18 december bij Lucy is noodzakelijk. Vermeld eventueel of je vegetarisch eet.

Afspraak: de wandeling vertrekt om 19.00 uur stipt aan de "IJsvoegel" op Fort 7, Legerstraat 40 te Wilrijk.

Mee te brengen: eventueel een lichtje of lantaarn, fototoestel, gepast schoeisel en warme kledij.

Kosten: 10 euro ter plaatse te betalen aan de leiding.

Leiding: Lucy de Nave - 03/ 237 99 52 (0485/71 73 48 - enkel op de dag zelf gebruiken)

Zondag 3 januari - 14.15 u.

Nieuwjaarswandeling op Fort 7 + boekenverkoop

Een frisse neus halen door een flinke wandeling op Fort 7, is dat geen goed idee om 2016 in te zetten ?

Aarzel niet en kom goed gemust naar dit stukje natuur om bekenden van Natuurpunt een goed jaar te wensen.

We koppelen aan deze activiteit ook een gelegenheid om boeken over de natuur te kopen voor een prikje !

De te verkopen boeken moeten vooraf binnengebracht worden (zie afzonderlijk bericht).

Tenslotte is er na de wandeling nog gelegenheid om iets warmes of fris te drinken.

Afspraak: om 14.15 u. aan de ingang van Fort 7 - Legerstraat, 40 te Wilrijk. (spandoeken van Natuurpunt aan beide zijden van de ingang)

Mee te brengen: kleding en schoeisel aangepast aan de weersomstandigheden. Ook een verrekijker kan nuttig zijn.

Gidsen: Lucy de Nave - 03/237 99 52

Nicole Boussemaere - 0494/71 59 32

Tuur Wuyts - 03/449 99 11 - 0474/55 25 75

Zondag 10 januari - 8.30 u.

Nieuwjaar-vogelexcursie ... of Jenevertocht

Onder het motto goed begonnen is half gewonnen gaan we 2016 in met onze bekende jenevertocht.

De ene Rudy (Vansevenant) begeleidde vorig jaar voor de laatste keer deze tocht. Toen stond de jaargang al op 26. Bedankt Rudy voor zoveel gedreven inzet en mooie momenten samen !

We zullen je zeker missen, maar...de andere Rudy zal je zeker met veel goesting vervangen !

Zoals gebruikelijk toasten we deze keer ook weer op een nieuw en boeiend natuur(punt)jaar.

Het programma van deze vogelspeurtocht houden we nog even in beraad. Bezoeken we weer de klassieke plaatsen op Tholen en langs de Oesterdam of wijken we nog eens uit naar het ganzenrijke Yerzeke moer ?

In functie van waarnemingen en het weer bezoeken we alleszins enkele leuke vogelplekken.

Bij de te verwachten vogels horen zeker allerlei ganzen, eenden, steltlopers, af en toe een roofpiet en wie weet ook nog eens Sneeuwgorz.

's Middags zorgen we voor een gezellige zit waar we naast een drankje zeker ook een kom warme soep kunnen bekomen.

Luc en Rudy verwelkomen je dan ook graag op deze toffe uitstap met een natje en een droogje. Je komt toch ook ?

Afspraak: om 8.30 u. op **de parking aan 't Spant**, Boomsesteenweg 335 Wilrijk; einde ter plaatse rond 17.00 u.

Mee te brengen: picknick, kijker, telescoop, vogelgids, fototoestel, stevig schoeisel en bij regenweer laarzen.

Gids: Luc Van Schoor - 0494/33 63 09

Leiding: Rudy Vancleuvenbergen - 03/464 05 57

(enkel 's avonds)

rudy.vancleuvenbergen@skynet.be

© Rudy Vansevenant

Zondag 17 januari - 14.00 u. Monumentenwandeling op Fort 7

We volgen vandaag het winterparcours. De bladeren zijn van de bomen waardoor we een onbelemmerd zicht hebben op dit (ex-)militair bolwerk. We besteden deze namiddag bovendien bijzondere aandacht aan een aantal specifieke bovengrondse militaire structuren die door de begroeiing tijdens het zomerseizoen moeilijk waar te nemen zijn. Wist je bijvoorbeeld dat er ook loopgraven waren op het Fort en je deze nog steeds kan waarnemen? Veel van deze structuren werden na de eerste wereldoorlog doorgevoerd om het Fort aan te passen aan de gewijzigde militaire behoeften.

Meebrengen: stevig schoeisel en een zaklamp.

Leiding: Philippe Vanhove

Gidsen: historische gidsenploeg

© Rudy Vansevenant

16 - 17 januari INBO Waterwildtellingen winter 2015

Zie ook aankondiging november.

Je kan steeds aansluiten na contact met de verantwoordelijke teller van het gebied die je het uur en de juiste plaats van vertrek zal mededelen.

Telgebieden

Hobokense Polder: andre.van.langenhove@telenet.be
0486/82 68 22

Waterlink Aquafin: peter.bastiaensen@gmail.com of
Joris Van Reusel - 0486/83 62 34

Fort VII, Fort VIII en Schoonselhof: peggy.beers@telenet.be
0485/52 81 25

Forten V, en VI: marc.hofman3@telenet.be
03/448 30 68 - 0494/56 01 07

Park Kielse Vest: jan_de_bie@telenet.be
0479/97 67 03

TORFS
Schoenen met naam www.torfs.be

Schoenen TORFS heeft 1 baanwinkel in onze afdeling te Edegem op de Mechelsesteenweg (nr. 186). Als je de papieren draagt aan de kassa weigert ten voordele van het milieu, dan stopt schoenen TORFS onmiddellijk 0,15 euro in een nestkast ter plaatse ten voordele van de natuur. De winkel van Edegem steunt hiermede het reservatenfonds. Bovendien krijg je als lid van Natuurpunt steeds 10 % onmiddellijke

korting aan de kassa bij de aankoop van een paar nieuwe schoenen. De enige voorwaarde is je lidkaart laten zien en een paar oude schoenen meebrengen. Ook de opbrengst van de oude schoenen gaat naar een goed doel, een aantal ontwikkelingsprojecten in Afrika.

Boekenverkoop op 3 januari

Het binnenbrengen van de boeken kan op zaterdag 12 of 19 december tussen 11 u. en 12 u. op Fort 7 - Legerstraat, 40 (schuin over nr 75) in ons lokaal De IJsvogel.

Eventueel ook na telefonische afspraak op 0474/55 25 75 bij Tuur Wuyts of op 03/237 99 52 bij Lucy de Nave.

Het bestuur beslist over de boeken die in aanmerking komen voor de verkoop en over de verkoopprijs.

Van boeken die niet gratis ter beschikking gesteld worden dient 20 % van de verkoopprijs aan de afdeling Zuidrand afgestaan te worden.

Opgelet: Jaargangen van natuurtijdschriften worden NIET aanvaard !

Een park in een bloempot?

Een bloempot, een laars, een pallet die een nieuw leven krijgt of zelfs verticaal tegen je gevel aan, je kan het niet zo gek bedenken of je kan er wel iets in, op of aan doen groeien. Alleen is het niet altijd even gemakkelijk om er aan te beginnen. Hoe je de natuur dicht bij je kan halen wordt op 19 november uit de doeken gedaan tijdens 'Van Bloempot tot Park' in het Ecohuis in Antwerpen. Geen tuin? Geen nood. Ook zonder kan je veel doen!

We beginnen groot door uit te leggen wat er vandaag al gebeurt in de openbare ruimte: parken, bermen en boomspiegels bijvoorbeeld. Met het 'Inheems+' project is de groendienst van de stad al actief bezig met het verbeteren van de biodiversiteit in de stad. Je kan zelf ook je steentje bijdragen, maar dan kan je beter weten wat wel kan of wat je niet mag doen. Dat hoor je van Christian Ysenbaardt van de groendienst van Antwerpen.

Natuurlijk wil je ook graag weten wat je met je eigen tuin kan doen. Koen Van Keer van Natuurpunt kijkt verder dan de moestuin. Hij zal het begrip 'natuurtuin' introduceren en vertellen hoe je door het juiste plantgoed en bijbehorend beheer de biodiversiteit in de stad een "boost" kan geven. Want vergis je niet: een stadsomgeving biedt veel mogelijkheden voor natuur.

Van Bloempot tot Park is volledig gratis. De eerste vijftig aanwezigen krijgen een mini-zadenstartpakket van Ecoflora.

Van Bloempot tot Park

19 / 11 / 2016 - 19h tot 22h

Ecohuis Antwerpen - Turnhoutsebaan 139, Borgerhout

Toegang: gratis!

Van Bloempot tot Park is een initiatief van de ADOMA - de adviesraad voor duurzame ontwikkeling en milieu Antwerpen. De ADOMA geeft de stad Antwerpen advies over alles wat te maken heeft met natuur, milieu en duurzame ontwikkeling. In de adviesraden zitten vertegenwoordigers van verenigingen uit de natuur- en milieusector en het middenveld.

Tekenbetenonderzoek

Het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid (WIV) wil de gebieden met het hoogste risico op tekenbeten in kaart brengen, om de actieve preventie van de ziekte van Lyme te verbeteren. Om die gebieden over heel België te identificeren, lanceert het WIV de nieuwe website TekenNet.be, zo meldt het WIV maandag in een persbericht.

De ziekte van Lyme is een infectieziekte die op de mens overgedragen kan worden door de beet van een teek geïnfecteerd met de bacterie *Borrelia burgdorferi*. Het risico op infectie verhoogt bij langdurig huidcontact.

'De gunstige gebieden voor het voortbestaan van teken zijn duidelijk bekend bij wetenschappers. Het gaat vooral om schaduwrijke plaatsen, bedekt met een dikke strooisellaag, varens of hoge grassen. Maar het risico om door een teek gebeten te worden kan van jaar tot jaar variëren, afhankelijk onder andere van de weersomstandigheden', zegt Tinne Lernout van het WIV. 'Het jaarlijks aantal beten binnen de bevolking in België is vandaag niet bekend'.

Via de nieuwe website TekenNet.be wil het WIV de risicogebieden over heel België in kaart brengen. Het instituut vraagt burgers om opgelopen beten zo spoedig mogelijk op de website te melden. Hoe meer mensen deelnemen, hoe beter de kaarten de werkelijkheid weerspiegelen.

Via de website kunnen onderzoekers van het WIV waardevolle informatie verzamelen, met name het aantal mensen gebeten door een teek (op basis van de verklaringen) en de plaatsen waar tekenbeten het meest in België voorkomen. De verzamelde gegevens worden jaar na jaar bestudeerd om de risicogebieden duidelijk te identificeren. Dit zal bijdragen tot een aanzienlijke verbetering van de actieve preventie, onder meer voor personen die regelmatig blootgesteld worden aan teken zoals bijvoorbeeld boswachters, landbouwers, tuinmannen, aldus het WIV

Onze afdeling zoekt:

Natuurmedewerkers voor het team van Wilrijk

We zijn steeds op zoek naar nieuwe krachten om onze natuurbeheerteams te Wilrijk verder te versterken.

Wat mag je van ons verwachten: een gezellig team, jong en oud die op Fort 7 en op Groen Neerland de handen uit de mouwen steken om onze reservaten zo goed mogelijk te laten ontwikkelen. We maaien, verwijderen maaisel, herstellen wegeltjes, planten en verwijderen bomen en struiken waar nodig enz. Alles verloopt volgens een beheerplan dat we gezamenlijk afspreken, zodat iedereen op de hoogte is van de redenen en tijdschema van de werken. We werken steeds in teams maar ieder werkt op zijn tempo en vermogen. Wij stellen veilig materiaal ter beschikking en leggen je duidelijk uit op welke manier je dit moet hanteren.

Wat verwachten we van jou? Dat je in de loop van het jaar je een paar keertjes kan vrijmaken op zaterdagmorgen om op Fort 7 of op Groen Neerland (Kleine Doornstraat Wilrijk) mee te helpen. Gewoonlijk werken we van 9.00 u. tot 12.00 u. (maar het beginuur is vrij in te vullen).

Contactpunten: Tuur Wuyts - 0474/55 25 75, arthurwuyts@telenet.be
Rudi Leemans - 0477/69 23 50, rudolf.leemans@telenet.be

Natuurmedewerkers voor nieuwe teams te Hove en Edegem

Om in 2016 nieuwe groengebieden in Edegem en Hove te beheren willen we graag nieuwe beheerteams samenstellen.

Waar gaat het om? Samen met de gemeente Edegem bekijken we of we een aantal amfibieënpoeltjes en beken mogen beheren, evenals een klein bosje. In de toekomst hopen we ook een aankoop te doen van een vochtige weide om deze in te richten als een voortplantingsplaats voor amfibieën. Hiervoor zijn we op zoek naar mensen om samen deze gebiedjes te beheren.

De gemeente Hove richt momenteel een grote nieuwe groenzone op: "Frythout". Een aantal zones van dit gebied komen in aanmerking voor meer natuurgericht beheer waarvoor we ons kandidaat willen stellen en waarvoor we een team willen oprichten. Een rietveld, een ruigtezone, een amfibieënpoel en een knotwilgenrij behoren tot de mogelijkheden van dit beheerplan. Misschien wordt dit in de toekomst uitgebreid met de beoogde aankoop van het Uilenbos door Natuurpunt. Voor we hieraan beginnen spreken we voor beide gebieden met alle geïnteresseerden samen af hoe en op welke wijze we deze gebieden willen beheren en jaarlijks evalueren we het resultaat.

Wat verwachten we van jou? Je een 4x per jaar in te zetten voor deze gebieden te Edegem en/of Hove en/of betrokken te worden bij het opstellen en evalueren van het beheerplan voor deze gebieden.

Contactpunten: Kris Vos voor Edegem - 03/457 59 38, KrisV@skynet.be
Hugo Waeterschoot voor Hove - 0477/33 23 30, hugo.waeterschoot@scarlet.be

Onderhoudsploeg voor het lokaal IJsvogel, Fort 7 te Wilrijk

Waar gaat het om? Ons clublokaal wordt gebruikt voor educatieve activiteiten, tentoonstellingen en ontvangst. Het spreekt dan ook vanzelf dat het af en toe een schoonmaakbeurt nodig heeft.

Wat verwachten we van jou? Je af en toe inzetten (vb. om de twee maanden) om het lokaal een oppoetsbeurt te geven samen met collega's? Dit kan op voor jou gepaste tijden.

Contactpunt: informeer gerust even bij Lucy de Nave - 03/237 99 52, lucy.denave@antwerpen.be

ARDEA aankondigingen activiteiten oktober - december 2015

Zaterdag 3 oktober 2015 / Herfsttrektellingen (start) + Euro Bird Watch

Omdat niet enkel een trekvogel maar ook de tijd voorbijvliegt op de Trektelpost Hobokense Polder staan we er dit jaar extra bij stil (!) dat het ondertussen al de 10e keer op rij is dat hier herfsttrektellingen worden georganiseerd. Duizenden vinken, Aalscholvers en Koperwieken werden geregistreerd. De waarneming van zeldzaamheden zoals Steppekiekendief, Zwarte zee-eenden en Kleine jager veroorzaakten deining in het hinterland. En beauties als Visarenden, Purperreigers en Blijsters passeren er jaarlijks de revue... Een geweldige natuurstudie-activiteit en beleving van de grotere natuurfenomenen, en dat letterlijk aan de rand van de stad! Onder impuls van Luc Van Schoor kreeg dit initiatief al snel heel wat succes, zowel qua medewerkers als qua waarnemingen. De trektelpost vormde zo eveneens de schoot van waaruit vogelwerkgroep ARDEA is ontstaan. Redenen genoeg om er dit jaar dus iets speciaal van te maken!

- de hoogtepunten van de voorbije 10 jaar trektellen worden toegelicht tijdens de ARDEA herfst-bijeenkomst op 26 september.
- een feestelijke receptie wordt aangeboden aan alle trektellers (van vroeger en nu), op de eerste trekteldag van het nieuwe seizoen, gewoon op de telpost zelf. Kom dus zeker toasten op zaterdag 3 oktober, vanaf 11.30 uur.
- op zaterdag 3 oktober en op zondag 18 oktober wordt in heel Europa aan simultaan telling gedaan. De tellingen worden dan per uur genoteerd, zodat globale momentopnames van de grote trekstromen in Europa kunnen gemaakt worden. Op deze Euro Bird Watch dagen wordt ook in de media campagne gevoerd voor de bescherming van trekvogels en natuurgebieden die tijdens de vogeltrek belangrijk zijn. En sinds vorig jaar wordt via de sociale mediakanalen 'live' informatie gedeeld met een groot netwerk tellers in heel Vlaanderen, dus in principe vliegt geen enkele vogel nog ongezien voorbij...
- ter gelegenheid van deze feesteditie nodigen we dit jaar ook enkele doorwinterde gast-trektellers uit: collega's van naburige trektelposten, om ervaringen te delen en weer bij te leren...

Zoals gewoonlijk situeert de trektelpost zich op de Scheldedijk langs de Hobokense Polder, in het verlengde van de Petroleumkaai (waar een parking is). Normaal gezien wordt er dagelijks geteld tussen 8 u. en 12 u., maar uitzonderingen kunnen de regel bevestigen. De tellingen lopen zeker door tot en met zondag 1 november.

ARDEA doet een oproep aan alle vogelliefhebbers, van leek tot kenner, om één of meerdere halve dagen te komen helpen tellen. Met ieders inbreng maken we ook van deze feesteditie weer een succes!

Iedereen is van harte welkom. Geef een seintje aan Luc of Walter als je wil deelnemen en zeker wil zijn dat de telpost die dag bemand wordt (want bij slecht weer is dat niet evident, maar soms net wel interessant).

Op de Ardea-blog wordt regelmatig nieuws gepost en via de website Trektellen.eu

Praktisch:

- plaats: Scheldedijk Hobokense Polder
- vijf minuten wandelen vanaf Petroleumkaai (parking)
- fietsen kan vlot tot op de telpost
- meebrengen: verrekijker, telescoop, vogelgids, fototoestel, (warme)drank, plooiestoeltje
- coördinatie: Luc Van Schoor (0494/33 63 09) en Walter De Weger (0495 /23 77 10)

Za. of Zo. 17/18 oktober 2015

Za. of Zo. 14/15 november 2015

Za. of Zo. 12/13 december 2015

ONDERZOEK / 8 telplaatsen / INBO watervogeltellingen (start halfmaandelijks tellingen)

Ook in onze regio wordt de komende winter weer mid-maandelijks geteld in de forten, in de Hobokense Polder en langs de Scheldeoevers, en ook op de waterplas van Waterlink op 't Kiel. Het park de Kielse Vest zal ook (terug) systematisch worden onderzocht. Dit levert niet meteen spectaculaire waarnemingen van zeldzame vogelsoorten op, maar het geeft toch inzichten in de wijzigende situatie van bijvoorbeeld vogelsoorten als kuifeend, wintertaling en meerkoet. Ook het belang van waterrijke biotopen, zeker in onze verstedelijkte omgeving, wordt er door aangetoond. Het Instituut voor Natuur- en Bosbeheer (INBO) verwerkt alle gegevens en publiceert regelmatig een wetenschappelijk rapport over de watervogeltellingen.

Elke natuurliefhebber is erg welkom om eens mee te gaan tellen met de 'vaste tellers' die dit al jaren doen. De tellingen gebeuren bij goede weercondities, wat de precieze planning op voorhand bemoeilijkt. Dit duurt al naargelang de plek minder dan een uur of twee uurtjes, al wandelend of staand op een vast punt. Het is in feite een quick-vogel-moment dat door zijn vele herhalingen erg nuttig is, dus ga zeker eens mee! Geïnteresseerden nemen zelf even vooraf contact op met één van de vaste tellers, per mail of via de Ardea-blog.

- Hobokense Polder en Schelde-oever: andre.van.langenhove@telenet.be
- Waterlink: peter.bastiaensen@gmail.com
- Fort VIII en Schoonselhof: peggy.beers@telenet.be
- Forten V en VI en VII: marc.hofman3@telenet.be
- Park Kielse Vest: jan_de_bie@telenet.be

Vrijdag tot zondag 6-8 november / Vogel 3-daagse naar de Oostkantons

Deze activiteit is volgeboekt.

Zaterdag 28 november / SOVON LANDELIJKE DAG, Ede (NL)

Voor de derde keer trekt ARDEA met een delegatie naar deze fenomenale jaarlijkse 'Nederlandse vogeldag', georganiseerd door de Samenwerkende Organisaties VogelOnderzoek Nederland. Wie wil kan meegaan. Op deze conferentie presenteren ca. 40 vogelonderzoekers hun werk met een reeks korte en heldere lezingen en presentaties. Er is een uitgebreide informatiemarkt over vogelstudie en -bescherming, en allerlei organisaties m.b.t. vogelreizen, boeken, optica. hebben er een stand. Ben je met vogelstudie bezig, dan mag je dit absoluut niet missen want elk praatje is o zo leerrijk, inspirerend en boeiend!

Inkom is gratis, maar je dient je wel zélf vooraf aan te melden bij SOVON via hun website, waarop eerstdaags ook het programma verschijnt: www.sovon.nl

Praktisch:

ARDEA organiseert enkel het samenrijden (0,07 eur/km), vanuit Wilrijk en afhankelijk van de aanmeldingen mogelijk ook vanuit andere afspraakpunten. Vertrek: 7.30 u.

Wie mee wil stuurt een mail naar ardea@hobokensepolder.be uiterlijk op 21/11/2015 (18 u.), en krijgt dan verdere info

Zondag 6 december 2015

VOGELEXCURSIE / Ganzentocht Antwerpse Noorderkempen / Brechtse Heide

Zie aankondiging in rubriek Agenda.

Praktisch:

- Gids: Wim Roelant (0477/34 07 21)
- Leiding: Luc Van Schoor (0494/33 63 09)
- Vertrek: om 07.45 u. aan parking zwembad Sorghvliedt (Hoboken) en om 08.00 u. op De Bist (Wilrijk).
- Terug omstreeks 12.30 u.
- Kostendelend rijden (0,07 euro/km)
- Mee te brengen: verrekijker, veldgidsen, fototoestel, aangepaste kledij.

Vogelwaarnemingen - regio Zuid Antwerpen:

het verslag van Luc Van Schoor kan je terugvinden op de ARDEA website:

<http://www.hobokensepolder.be/vwg-ardea/waarnemingen.html>

© Rudy Vansevenant

Dos pajaro's por favor!

ARDEA nieuws herfst 2015

Terwijl ik dit schrijf genieten zo'n 40-tal vogelliefhebbers van de excursie naar de **Biesbosch**. Dat vreet een beetje want de Biesbosch in september is zowat het beste wat je in onze ruime omgeving kan vinden qua vogelrijkdom. Ik en mijn gezin zijn er dus niet bij wegens volzet. Het ligt aan mezelf, helaas, want ik was te laat om in te schrijven. Ook de komende Ardea-vogel-drie-daagse naar de Oostkantons liep onmiddellijk vol. En tijdens de voorbije zomerexcursies naar Zeeland (de **Steltloperstocht** en de **Verrassingstocht**) was er evenmin gebrek aan belangstelling (respectievelijk 37 en 22 deelnemers) met zelfs Hondurese vogelgidsen te gast.

Dat alles betekent dat Ardea goed bezig is, met uitstekende programmatie en gidsen, en zo een ruim publiek aantrekt op de voegeexcursies. Fijn!

Het betekent ook dat we moeten opletten dat we ondanks het succes van de excursies ons niet blind staren op grote aantallen geïnteresseerden en een los-vaste groep vrienden en bekenden die tuk zijn op een vogeluitje. Dat kan immers leiden tot een parochiaal, gesloten en zichzelf verstikkend clubje. We moeten zorgen dat iedereen, ook deskundige vogelaars, veldonderzoekers, natuurfotografen, gedreven jongeren en enthousiaste gezinnen met kinderen voldoende aangetrokken blijven worden door een divers programma aan te bieden.

Daar werken we momenteel hard aan. Het Ardea-programma voor 2016 is uitgetekend en wordt dezer dagen samen met de besturen van onze beide Natuurpuntafdelingen op punt gesteld. Uiteraard hernemen we volgend jaar enkele klassiekers en zijn de **trektellingen** en **Ardea-meetings** de vaste ankerpunten in het voor- en najaar. Nieuw is het SLOW-concept dat we introduceren bij enkele activiteiten: door traag en minder te bewegen besteden we meer tijd aan gedragsstudie, geluidsherkenning, natuurfotografie en -tekenen. We gaan ook door op het succes van de korte vogelcursussen (zoals vogeltrek in 2014 en uilen in 2015) en organiseren in 2016 een unieke **cursus steltlopers** (met initiatie steltenlopen!). Maar vooral: 2016 wordt een jaar vol vogelonderzoek! Het **Regionale Uilenonderzoek** wordt voortgezet, en beoogt reeds enkele concrete steenuil-beschermingsacties. Enkele enthousiastelingen zijn bereid gevonden zich hiervoor te engageren in een soort uilen-werkgroepje. (J)oehoel! Ardea continueert ook het boeiende **Halsbandparkieten-onderzoek** dat de voorbije zomer startte. Na drie avondtellingen in juni, juli en augustus werd de eerste slaapplek in onze regio gevonden (Kielpark). En dan zijn er nog de **Blaauwe reigers**, de **Waterpiepers**, de **winterwatervogels** en de **Slechtvalken** die we blijven tellen en opvolgen. Daar voegen we vanaf de lente 2016 ook nog de **boerenzwaluwtellingen** aan toe, die in onze regio nog op één hand te tellen zijn. Misschien wordt het een eerste aanzet tot beschermingsacties... We onderzoeken momenteel ook de mogelijkheid of een (bepaalde) **broedvogelinventarisatie** van Groen Neerland te Wilrijk in 2016 kan georganiseerd worden. Kortom: genoeg werk aan de winkel voor geïnteresseerde (doorwinterde en beginnende) vogelaars! En natuurlijk geldt ook hier: alle hulp is steeds welkom!

Maar eerst bent u allen van harte welkom op de najaarsactiviteiten van ARDEA: de **Ardea-herfstbijeenkomst** op 26/09 te Hove (19 u.), de **trektellingen** op de Scheldedijk te Hoboken vanaf 3/10 tot 1/11, de **INBO-watervogeltellingen** tijdens de middelste weekenden van de maand, en de **ganzentocht** in de Antwerpse Noorderkempen op 6/12. We vermelden in het bijzonder nog onze deelname aan de superboeiende **SOVON-Landelijke dag** op 28/11, een walhalla voor vogelstudie- en vogelbeschermingsinformatie in het Nederlandse Eden. En natuurlijk een héél bijzondere vermelding verdient de **10-jarige viering van de Trektelpost Hoboken Polder op zaterdag 3 oktober**. Vanaf 11.30 uur wordt u allen uitgenodigd op een feestelijke toast ten velde. Met wat geluk krijgt u daar een mooie waarneming van bijvoorbeeld een Bruine kiekendief of een V-formatie van een paar honderd Aalscholvers bij. Wij adviseren u evenwel om, na wat feestelijk drankgebruik, meerbepaald één of **twee cervesa's por favor**, uw en onze vogeltellingen goed te verifiëren omdat het risico op dubbeltellingen op dat moment niet geheel uit te sluiten zal zijn!

En dat doet u maar best, zo niet slaat u een mal figuur in de **Ardea-vogelwaarnemingsrapporten** die trimesteriëel worden opgemaakt. Uit de duizenden waarnemingen die in ons werkingsgebied worden geregistreerd (via waarnemingen.be), wordt zo regelmatig een zeer leesbaar overzicht gedistilleerd met de belangrijkste vogelwaarnemingen. Deze rapporten zullen veel meer dan een haast onverwerkbaar massa data die online gegoooid worden, zeker in de toekomst hun nut bewijzen. De selectie van en duiding bij de waarnemingen, aangevuld met de lokale terreinkennis is een eerste maar erg waardevolle stap in een onderzoeksproces. Het laat toe om u maar zeker ook andere specialisten snel inzage te laten krijgen in de ornithologische waarde van onze regio. Wist u bijvoorbeeld dat de Grauwe vliegenvanger en de Grote gele kwikstaart nog in onze regio broeden? U leest er meer over via de link naar het volledig rapport op de website van Ardea. Naast de auteur van deze rapporten, Luc Van Schoor, die hier in stilte steeds menige nachtjes werk aan kwijt is, verdienen ook de vele trouwe regionale vogelwaarnemers een pluim voor hun werk (al kunnen we niet nagaan in welke toestand ze waren bij het tellen van de vogels, dus een foutenmarge van enkele **pajaro's** moet voorzien worden). Het toont vooral aan dat de Antwerpse zuidrand écht wel wat vogelrijkdom te bieden heeft voor wie er op let. Maar het is hier natuurlijk de Biesbosch nog niet...

Voor ARDEA, Joris Van Reusel
www.ardea.hobokensepolder.be

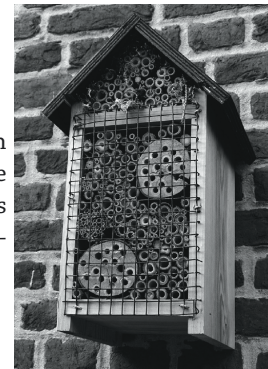
Behaag ... Natuurlijk 2015

Zie ook www.behaag-antwerpen.be

Natuurpunt pakt voor het 22e jaar op rij uit met de grootscheepse campagne "Behaag ... Natuurlijk". Kant en klare streekeigen haagpakketten worden aangeboden aan democratische prijzen. Vooral het streekeigen karakter van de beplanting en de betekenis hiervan voor de fauna worden benadrukt. Dertien Natuurpuntafdelingen (Aartselaar, Antwerpen-Noord, Antwerpen-Stad, Hobokense Polder, Klein-Brabant, Land Van Reyden, Mechels Rivierengebied, Noorderkempen, Oude Spoorweg, Rupelstreek, Schijnvallei, Voorkempen en Zuidrand Antwerpen) ondersteunen de actie en richten zich tot de bevolking van wel 30 gemeenten, dikwijls in samenwerking met gemeentelijke groendiensten en milieu-adviesraden.

Pakket 20 Extra aanbod: Bijenhôtels te koop

Het gaat niet zo goed met de bijen. Honingbijen verdwijnen uit hun korven en ook de wilde bijen doen het zo mogelijk nog slechter. Natuurpunt biedt daarom tijdens de behaagactie ook bijenhôtelletjes te koop aan 20 euro. Hang het op een zonnige plaats in je tuin tijdens de komende lente. Wist je trouwens dat wilde bijen niet steken? En dat ze solitair leven en elk een eigen nestje maken, en vooral dat ze besenstruiken, fruitbomen en andere gewassen bestuiven?

Streekeigen groen is kiezen voor kwaliteit en behoud van natuur

De voordelen van streekeigen soorten tegenover uitheems (sier)groen zijn talrijk. Streekeigen bomen en struiken zijn goedkoper, groeien sneller, hebben een langere levensduur en zijn beter bestand tegen allerlei ziekten en plagen. Naast betere levenskansen laat het streekeigen groen "leven". Deze planten trekken meer insecten aan dan uitheemse soorten. Bloesem dragende soorten trekken vlinders, bijen en hommels aan. Dit trekt weer insectenetende vogels aan. Bessen- en vrucht dragende soorten zijn zeer aantrekkelijk voor vogels en andere dieren. Groene heggen en hagen vormen belangrijke linten waarlangs insecten, vleurmuizen, eekhoorns en andere dieren zich van het ene gebied naar het andere verplaatsen.

Het aanplanten van streekeigen hagen en houtkanten draagt dus zeker bij tot de algemene ontwikkeling van natuur in onze streek.

Aangeboden haagpakketten

Er worden dit jaar 12 verschillende pakketten aangeboden (één is nieuw). Het plantgoed is tussen 80 en 120 cm groot (behalve de taxus).

Pakket 1: Houtkant voor 20 m Wie over voldoende ruimte beschikt (20 bij 3 m breed), kan een houtkant aanplanten. Het onderhoud is beperkt tot een kapbeurt om de 5 à 10 jaar. 2 planten per soort (6): Zomereik, Haagbeuk, Winterlinde, Zoete kers, Vogelkers, Lijsterbes. Prijs: 7,50 euro

Pakket 2: Houtkant voor natte en moeilijke gronden voor 20 m

Als pakket 1, maar met soorten voor een vochtige bodem.

6 Soorten, 2 planten ieder: Zwarte els, Grauwe wilg, Schietwilg, Boswilg, Gelderse roos en Hazelaar.

Prijs: 6,50 euro

Pakket 3: Geschoren doornloze haag voor 8 m

Een echte omheininghaag die best 2x per jaar wordt gesnoeid in de gewenste vorm. Bloemen en bessen krijgen echter geen kans om uit te groeien.

6 soorten, 4 planten per soort Wilde liguster, Veldesdoorn, Olm, Rode kornoelje, Haagbeuk en Gelderse roos.

Prijs: 14 euro

Pakket 4: Doornhaag voor 8 m

Ondoordringbare haag ideaal als afscherming. Minimaal onderhoud voor bloem en vrucht-vorming.

4 soorten, 6 stuks ieder. Sleedoorn, Eénstijlige meidoorn, Eglantier, Hondsoors.

Prijs: 13 euro

Pakket 5: Bloesem- en bessenhaag voor 8 m

Een gemengd pakket met bloeiende en bessendragende struiken. Om de 2j snoeien en bloei en vruchten zijn gegarandeerd.

6 soorten, 4 planten ieder: Sleedoorn, Eénstijlige meidoorn, Gelderse roos, Rode kornoelje, Sporkehout en Wilde kardinaalsmuts.

Prijs: 13,50 euro

Pakket 6: Veldesdoornhaag voor 6m

Haag bestaande uit één plantensoort, geschikt als tuinafstering. Ondanks de naam heeft deze haag geen doornen.

De veldesdoorn of Spaanse aak heeft een fijn blad met opvallende herfstkleur. 25 planten: Veldesdoorn.

Prijs: 16 euro

Pakket 7: Meidoornhaag goed voor 6 m

Doornige mooi bloeiende haag bestaande uit één plantensoort, geschikt als tuinafstering. De witte bloemen worden bezocht door veel insecten en de rode bessen gegeten door allerlei vogelsoorten. 25 planten Eénstijlige meidoorn.

Prijs: 15 euro

Pakket 8: Bijenbosje (2-4 m)

Een bosje waarbij vooral aan nectar- en pollenopbrengst werd gedacht voor onze wilde bijen.

6 soorten, 2 planten per soort Eglantier, Hondsoors, Sporkehout, Veldesdoorn, Winterlinde en Zoete kers.

Prijs: 7 euro

Pakket 9: Vogelbosje, minipakketje !

Bedoeld voor wie geen haag wenst te planten, maar een hoekje vrij heeft voor een klein bosje, een ideaal nestplaatsje voor vogels in de tuin.

5 soorten, 1 plant ieder. Kardinaalsmuts, Eenstijlige meidoorn, Gelderse roos, Rode kornoelje en Sporkehout. Prijs: 3 euro

Pakket 10: Taxushaag, 2,5 m

Soort, geschikt als geschoren lage tuinafstering. Taxus is een inheemse naaldboom die groeit op zonnige tot beschaduwde plaatsen. De plantjes zijn 40 tot 60 cm hoog en groeien zeer traag. De plant is wel giftig en is onze enige streekeigen soort die 's winters ook groen blijft. Taxus staat de laatste jaren in de belangstelling wegens zijn kostbare inhoudsstof Baccatine een stof die wordt gebruikt voor kankerbestrijdende medicijnen. 10 planten. Prijs: 16 euro

Pakket 11: Haagbeukenhaag voor 6 m

Bekende inheemse boerenerfhaag, die 2x per jaar gesnoeid wordt. Niet te verwarren met een haag van (rode) beuk. 25 planten Haagbeuk. Prijs: 17 euro

Pakket 12: Beukenhaag voor 6 m

Het gaat hier om de natuurlijke groene variant want de cultuurvariëteit "Rode beuk" bieden we niet aan. 25 planten Beuk. Prijs: 20 euro

Bomen

Pakket 13 Knotwilg

Prijs: 3 euro

Ideaal wanneer je tuin te vochtig is want een knotwilg verbruikt veel water. Een mooie knotwilg bekom je door het aanplanten van een simpele knotwilgpoot, een tak afgehakt van een andere knotwilg, ongeveer 2,5 m lang en 4 tot 6 cm doorsnede. Hij zal wortel schieten en uitgroeien tot een volwaardige knotwilg. De knotwilgpoten worden geoogst in de natuurgebieden van Natuurpunt.

Pakket 14 Mispel (*Mespilus germanica*)

Prijs: 39 euro

De mispel is haast een museumstuk; je ziet ze nauwelijks meer. Jammer, want de struik bloeit mooi en geeft lekkere vruchten. Mispel bevrucht zichzelf, dus 1 exemplaar volstaat. De grote witte bloemen (mei-juni) en aantrekkelijk geur bezorgen hem een hoge sierwaarde.

Ze hebben een niet te natte, wat kalkrijke grond nodig en houden van zon. Pas na 3 of 4 jaar geeft de struik vruchten. De vruchten kunnen geoogst voor gelei na de eerste vorst.

Pakket 15 Zomereik (*Quercus robur*)

Prijs: 40 euro

Zomereik groeit goed in onze streek mits de door-wortelbaarheid voldoende is. De soort is wel gevoelig voor hoog grondwater (neem dan een knotwilg!). Een Zomereik kan hoog en breed worden dus enkel aanplanten indien er voldoende ruimte voor is.

Beide bomen hebben een stamomtrek van 10 à 12 cm op 1 m hoogte. De hoogte is ongeveer 2,5 tot 3 m. Er wordt een steunpaal van 2.5 m meegeleverd.

Individuele planten

De klimplanten wilde kamperfoelie, hop en klimop en de haagplant hulst worden individueel verkocht.

Pakket 16 Wilde kamperfoelie (*Lonicera periclymenum*)

Prijs: 4 euro

Na de bloei verschijnen er koraalrode tot zwarte bessen die giftig zijn voor de mens, wel eetbaar voor vogels. Deze slingerplant groeit tot 1m per jaar en kruipt omhoog via hulpmiddelen vb een latwerk, Een half beschaduwde plaats is ideaal voor een kamperfoelie.

Pakket 17 Hop (*Humulus lupulus*)

Prijs: 4 euro

Hop is een kruidachtige slingerplant die 6 tot 8 m hoog en 2 tot 3 m breed wordt. Een latwerk of spandraad kunnen als klimhulp fungeren. Hop groeit het beste in de schaduw of halfschaduw, maar verdraagt wel zon.

Hop is een vaste plant en zal dus in de winter bovengronds afsterven en in het voorjaar terug uitschieten. Prima als gevelplant, maar in de tuin kan hij woekeren!

Pakket 18 Bosrank (*Clematis vitalba*)

Prijs: 4 euro

De bosrank is een snelle groeier die tot 10 m hoog en verscheidene meters breed kan worden. Hij heeft niet echt klimhulp nodig en staat het liefst niet in volle zon. Bosranken bloeien laat in de zomer (na midden juni). Mag pas in de herfst gesnoeid worden.

Pakket 19 Hulst (*Ilex aquifolium*)

Prijs: 2 euro

De Hulst is de enige groenblijvende loofboom die van nature voorkomt in België. De langzaam groeiende boom kan tot 10 m hoog worden en de leerachtige bladeren zijn getand en voorzien van stekels. Hij bloeit van mei tot juni. De bessen zijn giftig voor de mens maar niet voor vogels. De Hulst kan apart of in hagen gebruikt worden en kan goed tegen schaduw. Hij wordt aangeboden met aardkluit in een potje en heeft een hoogte van 40 à 60 cm. Hulst is tweehuizig. Mannelijke en vrouwelijke bloemen zitten dus aan verschillende struiken en enkel de vrouwelijke struiken dragen bessen. Er kan bij de bestelling niet gekozen worden voor het geslacht.

Een gedetailleerde beschrijving en onderhoudsvoorschriften van de individuele soorten uit de verschillende pakketten kan je terugvinden op www.behaag.be

Bestelformulier "Behaag .. Natuurlijk" 2015 - Antwerpen

Naam Telefoon
Straat E-mail
Postnummer Gemeente

bestelt volgende plantpakketten:

Pakket	Prijs	Aantal	Bedrag
1. Houtkant	7,50		
2. Houtkant natte gronden	6,50		
3. Geschoren (doornloze) haag	14,00		
4. Doornhaag	13,00		
5. Bloesem- en bessenhaag	13,50		
6. Veldesdoornhaag	16,00		
7. Meidoornhaag	15,00		
8. Bijenbosje	7,00		
9. Vogelbosje	3,00		
10. Taxushaag	16,00		
11. Haagbeukenhaag	17,00		
12. Beukenhaag	20,00		
13. Knotwilg	3,00		
14. Mispel	39,00		
15. Zomereik	40,00		
16. Wilde kamperfoelie	4,00		
17. Hop	4,00		
18. Bosrank	4,00		
19. Hulst	2,00		
20. Bijenhotel	20,00		
	Totaal :		

Het bestelformulier moet voor 23 oktober verstuurd worden naar callaerts.guido@telenet.be of naar Guido Callaerts, Frans De Cortlaan 42, 2610 Wilrijk

Wijze van betaling via overschrijving op BE 02 9799 7675 4740 van Behaagactie Antwerpen te Wilrijk uiterlijk op 23 oktober a.s

Neem best een kopietje voor jezelf en schrijf de afhaaldatum op je kalender.

Je kan een formulier ook downloaden op www.behaag-antwerpen.be

Op zaterdag 28 november tussen 9.00 en 12.00 uur kan je de bestelling afhalen op de afhaalplaats: Fort 7, Legerstraat 40, 2610 Wilrijk.

Bestelvoorwaarden: De betaling dient te gebeuren bij de bestelling. Dit aanbod mag niet voor beroepsdoeleinden gebruikt worden. De besteller verklaart zich akkoord met deze bestelvoorwaarden.

Datum en handtekening,

© WIMDIRCKX

De mooiste cadeaus vind je in de Natuurpunt Winkel.
Met je aankoop steun je de natuur in Vlaanderen.

Natuurpunt
kalender 2016
€ 10

Natuurpunt
agenda 2016
€ 13,95 / € 12,55 (leden)

Natuurpunt set
van 5 wenskaarten
€ 4

Actiepakket Natuurpunt agenda
en kalender 2016

Normale prijs: € 23,95
Actie prijs: € 21,95 / Ledenprijs: € 19,75

Birdlife
kalender 2016

€ 34,95 / € 31,45 (leden)

Bestel online: www.natuurpunt.be/winkel of bij de lokale Natuurpunt afdeling.

De teloorgang van de Zwaluwen in onze verstedelijkte natuurpuntafdeling

Kris Vos

De Huiszwaluw (*Delichon Urbica*) broedt in vrijwel geheel Europa... alleen is hij in onze natuurpuntafdeling geheel en voorgoed verdwenen. De laatste Huiszwaluwennesten aan de huisgevels van de Archimedeslaan te Edegem zijn verdwenen eind jaren 1980 van vorige eeuw.

Sinds 1970 ging het in heel Europa bergaf met de Huiszwaluw. Niet alleen het gebrek aan modder in onze verstedelijkte omgeving, nodig voor de nestbouw, maar ook de moderne bouwmaterialen verhinderen de nestbouw van de zwaluwen.

Er is ook een verband gevonden tussen de afnames van Huiszwaluwen in Europa en de grote droogte in de Sahellanden en de andere delen van Afrika, begin jaren 1980.

De Boerenzwaluw (*Hirundo rustica*) is in onze natuurpuntafdeling nog wel aanwezig al stellen we ook hier een forse terugval vast. Dat is niet verwonderlijk vermits er in de Antwerpse agglomeratie steeds minder grond ter beschikking blijft voor landbouw en veeteelt. De Boerenzwaluwen voeden zich immers met insecten (lees vliegen) die te vinden zijn op boerenbedrijven: geen koeien, geen vliegen, geen zwaluwen...

In de Aartselaarstraat in Edegem is er nog een rest van een Boerenzwaluwenkolonie bij boer Gert. Ondanks de grote druk vanuit de golfclub ter plaatse zorgt boer Gert met veel liefde om het laatste restje landbouwlandschap van ondergang te redden.

In Wilrijk is er gelukkig de stadsboerderij nu. Daar blijft het enig overblijvende actieve nest overeind dank zij de aanwezigheid van kleinvee in de buurt. Laat ons hopen dat dit zo blijft.

En gelukkig zijn er in Hove nog een aantal actieve boerderijen waar Boerenzwaluwen nog welkom zijn.

Een kleine terugblik...

In 2007 is er sinds de opstart van het zwaluwenproject in onze afdeling in 2003 voor het eerst terug een inventarisatie uitgevoerd door vrijwilligers van natuurpunt Zuidrand in samenwerking met de fietsersbond in Edegem. (blogspot.be/2007/05/biodiversiteit-in-edegem.html).

Boerenzwaluwen vlogen toen boven de tuintjes aan de Edegemse Beekvallei maar nesten werden toen al enkel nog gevonden op de hoeven van de Edegemse Hoek (boer Gert).

In 2011, in het kader van de biodiversiteitscharters tussen Wilrijk en Edegem, met Natuurpunt is er een inventarisatie gebeurd olv Johan Baetens en Wim Van Deynze.

Toen waren er nog 10 nesten in de Groenenhoek en op de Berkenhoeve waren er nog 2 actieve nesten.! Lees meer hierover op

<http://www.zuidrand.be/newsite/script/f.php?art=zwaluwproject>

In 2011, in het kader van het biodiversiteitscharter tussen Edegem en Wilrijk en onze afdeling is er een inventarisatie gebeurd van de Boerenzwaluwen in onze afdeling. De resultaten zijn te vinden in de natuurstudie van Johan Baetens op de website van onze afdeling: http://www.zuidrand.be/pdf/2012-03-03_Overzicht-studie-2011.pdf

In 2012 hebben we op de Berkenhoeve geen nesten meer gevonden. De oude stal is ingestort en de boer is helaas ondertussen gestorven in 2014.

En zo blijft voor Edegem alleen nog boer Gert over in de Aartselaarstraat, achter de golf. Hopelijk blijft dit zo.

De zwaluwen die hun nest hadden op de Berkenhoeve hebben hopelijk een onderkomen gevonden bij Gert. De zwaluwen die vroeger op de Paddenhoeve woonden hebben hopelijk ook aansluiting gevonden bij de kolonie in de Aartselaarstraat.

Voor Hove is er Wim Van Deynze die elk jaar op bezoek gaat bij de boeren en een uitgebreid overzicht bezorgt van de zwaluwenpopulatie in Hove.

Hieronder geef ik nog graag de gegevens weer die ik via waarnemingen.be en contactgegevens ter plaatse heb kunnen verzamelen.

Actualisatie actieve Boerenzwaluwennesten in onze afdeling NP Zuidrand Antwerpen.

Locatie WILRIJK	vroeger	1996	2007	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Fort 7	+	-	-	-	-	-	-	-	-
Kinderboerderij	5	-	0	1	1	1	1	1	1
Klaverblad-paardenstallen	-	-	1	0	0	-	-	-	-
Klaverbladdeef nr. 17	-	-	5	-	10	-	-	-	10
Kon. Elisabethstr.45/47									1

De bewoonde nesten zijn niet elk jaar systematisch geteld. Daar komt vanaf nu allicht verandering in.

Locatie EDEGEM	vroeger	1996	2007/2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Fort 5	+	-	0	0	0	-	-	-	-
Hof Ter Linden		-	+	-	-	-	-	-	-
Boerenlegerstr.230	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Kontichstraat 243	-	5	-	-	-	-	-	-	-
Aartselaarstraat (Gert)	+	6	5	-	5	+	7	>5	9
Doornstraat (Paddenpoel)	-	-	1 / 2	0	0	-	-	0	0
Drie Eikenstraat (Berkenhoeve)	-	-	1	-	2	0	0	0	0

De kolonie bij Boer Gert is zeker groter dan hier aangegeven vermits ik de actieve nesten geteld heb vanuit de middengang in de stal. De telling is gebeurd in het kader van subsidie vanuit de gemeente, daar wordt gewoon een opdeling gemaakt tussen een grote (meer dan 5 bewoonde nesten) en een kleine kolonie gemaakt. Exacte tellingen zijn dus niet gebeurd. In Edegem zijn ook menselijke factoren verantwoordelijk voor het verdwijnen van actief bewoonde nesten. Stallen werden omgebouwd tot luxueuze woningen waar geen plaats meer was voor zwaluwen. Maar ook de koeien verdwenen uit ons dorp...

Locatie HOVE	1996	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Akkerstraat 81 **	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lintsesteenweg 699	-	7-10	13	13	14	10	8	9	8	8***
Lintsesteenweg 697	3	3	7	8	8	4	5	6	7	6
Boshoekstraat zn	-	-	-	-	1	-	0	0	0	0
Boshoekstraat 93	-	0*	0	0	0	0	1	3	3	3
Boshoekstraat 98	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Boshoekstraat 99	2	4	5	8	8	8	8	9	9	9
Boshoekstraat 111	1	4-5	4	4	4	5	4	3	3	3

* Boshoekstraat 93, in 2001 nog 1 bewoond nest

** enige Huiszwaluwnest!

*** nest met dode jongen

Wim heeft tot nu toe naast het aantal nesten ook steeds de uitgevlogen jongen geteld in Hove. Hieronder een impressie van Wim Van Deynze bij de zwaluwentelling van dit jaar (2015):

Aankomst zwaluwen rond 9 april in kleine getallen. Ze zijn niet gehaast om veel activiteit aan hun nesten te verrichten. Het is een koud en droog voorjaar en er is gebrek aan insecten (voedsel). De vogels wachten om aan hun eerste legsel te beginnen. Als er geen voedsel is kunnen ze hun jongen toch niet groot brengen.

Bezoek 10 juni met telling.

De gemiddelde broedtijd is 16/17 dagen. Ze blijven gemiddeld 20/21 dagen in het nest.

Rond 7 juni zijn er enkele nesten uitgevlogen, dat wil zeggen dat ze eind april beginnen leggen zijn.

Het tellen is niet gemakkelijk omdat ge kleine jongen niet kunt zien in het nest. Het gemakkelijkst is de plaatsen van de uitwerpselen te zoeken. Op verschillende plaatsen ligt dagbladpapier op de grond om de uitwerpselen op te vangen. Niet te missen als u er over moet stappen om de woonruimte te betreden. Gemakkelijk waar te nemen als het op het zadel ligt van de fiets! Ook strepen op de muren geeft een aanuiding.

Bij de telling weinig zwaluwen te zien en weinig insecten. Een treffende opmerking bij een boer op rust die zelf geen vee meer heeft maar wel een 10 tal nesten. Opgewekt en verheugd wijst hij naar een stalvlieg met de opmerking: "Hier een stalvlieg!". Op ander jaren zijn ze niet te tellen de vliegen.

Bij Ludo (geen vee, slechts twee paarden) opmerkelijk heel weinig zwaluwen. Enkel in de stal, niet in de paardenstal en ook niet in de schuur. In de schuur heeft wel de roodstaart gebroed die nu met zijn jongen uitvloog.

Met zekerheid slechts drie legsels.

Bij Herman (wel vee) dezelfde opmerking, weinig zwaluwen. Met zekerheid slechts 3 legsels.

In de nieuwe open stal geen enkel legsel in de 3 kunstnesten en op de 7 legplanken.

Bij Bart in de stal waar drie kunstnesten opgehangen zijn geen activiteit, de aanwezige zwerfkatten nodigen niet uit om er te broeden.

Op zijn vraag zijn hier 32 zwerfkatten gevangen en gesteriliseerd en tot zijn verbijstering zijn deze daarna terug bij hem uitgezet. Schande, zij verstoren de fauna.

In de nieuwe open stal geen nesten.

In de garage: van de 5 nesten zijn er zeker 2 legsels.

Op de vensterdorpel van het toegangsvenster voor zwaluwen zit een zwerfkat.

Bij Fons (geen vee) wel oude geschikte gebouwen voor zwaluwen.

Van de tien nesten zijn er zeker 8 legsels. De zwaluwen zoeken eten bij Bart.

Op het einde van het jaar zal Fons zich laten opnemen in een rustoord. Het OCMW van Antwerpen stelt de verouderde woning nu al te koop. De nieuwe eigenaar zal het goedkoopste af zijn met alles af te breken en een nieuwe woning te plaatsen. Waar de zwaluwen dan zullen terecht komen is niet te voorzien.

Bij Tom met open stallen en vee, geen zwaluwen in de stallen. Wel toegang van gaaien, eksters en duiven. Niet veilig voor zwaluwen.

De drie kunstnesten die hij op een donkere plaats opgehangen heeft in een half gesloten stal zijn niet bewoond.

In de garage zijn van de 5 nesten zeker twee legsels.

De uiteindelijke resultaten staan in de tabel hierboven.

Oeverzwaluwen hebben we niet in onze afdeling, misschien later, als er in de Vuile Plas in Kontich bewoning komt, maar we hebben wel Gierzwaluwen!

De Gierzwaluw (*Apus Apus*) is geen zwaluw, ook al lijkt hij er op 't eerste gezicht wel op.

Er zijn weinig gegevens over aantallen en broedplaatsen van deze leuke zomergasten in onze streken. Het is vooral op warme zomeravonden dat deze zomergasten soms laag en luid roepend door de straten scheren. Deze luchtacrobaten kunnen in de lucht paren, en zelfs vliegend slapen. Ze eten hoofdzakelijk insecten en jagen tot 1 km hoogte. Hun zeer korte pootjes zijn alleen geschikt om ergens aan te gaan hangen maar ongeschikt om erop te staan. Gierzwaluwen broeden bij ons o.a. in spleten en holtten van hoge of oude gebouwen. In Edegem broeden de Gierzwaluwen aan de dakgoot van het oude gemeentehuis. Kort na het uitvliegen van de jongen, eind juli al, verlaten de Gierzwaluwen onze streken om heel ver, in equatoriaal en zuidelijk Afrika te gaan overwinteren. Het is voor ons dus wachten op half april 2016 om deze opgewekte frivole luchtacrobaten terug te zien in onze contreien.

Bronvermelding: -Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002
-ANWB Vogelgids van Europa

Vleermuizen op de parkbegraafplaats Schoonselhof

Johan De Ridder en Daniel Sanders

In 2014 voerden we een verkennend vleermuizenonderzoek uit op de stedelijke begraafplaats Schoonselhof te Antwerpen. Het domein is ongeveer 84 ha groot en in eigendom en beheer van de Stad Antwerpen. De hele site van het Schoonselhof werd in 2007 integraal als monument beschermd omwille van artistieke, historische en sociaal-culturele waarde. Het Schoonselhof is op te delen in een parkgedeelte met bijhorende gebouwen, gazons, vijvers en bos dat zich centraal uitstrekt over een noord-zuid-as en een open gebied met begraafplaatsen dat gekenmerkt wordt door verhoogde perken, bomenrijen, hagen en sloten. Belangrijke landschaps-ecologische elementen zijn de lovergang (berceau), oude dreven met linde, beuk en eik, het noordelijk parkbos, het sterbos, het grachtenstelsel, vijf vijvers en de Hollebeek. De begraafplaats grenst bovendien in het zuidoosten aan het natuurreservaat Fort 7. Het fort maakt deel uit van de speciale beschermingszone BE2100045 Historische fortengordels van Antwerpen als vleermuizenhabitat. Een beperkte oppervlakte van het Schoonselhof (oostelijk deel) ligt eveneens binnen het habitatrichtlijngebied. Het Schoonselhof heeft alle kenmerken van een geschikt vleermuizenhabitat en kan als ecologisch beheerde begraafplaats mee bijdragen aan het bereiken van een goede staat van instandhouding voor de vleermuizen in fort 7. Er waren echter bijna geen gegevens over vleermuizen in het Schoonselhof beschikbaar. Deze studie wilde een deel van deze kennislacune wegwerken.

Het domein werd onderzocht met batdetectoren gedurende 14 avonden in de periode tussen 17 april en 10 oktober 2014. Er werd één verkennende wintertelling uitgevoerd in de vierkante hoeve 'De Neerhoeve' op 17 januari 2014, en één lentetelling op 16 mei 2015. De andere gebouwen (o.a. kasteel, toegangs-

foto 1

gebouw), bakstenen bruggen en duikers en de monumentale grafmonumenten werden niet gecontroleerd op aanwezigheid van vleermuizen.

Er werden minstens 8 soorten vleermuizen waargenomen: Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), Baardvleermuis (*Myotis mystacinus*), Watervleermuis (*Myotis daubentonii*), Franjestaart (*Myotis nattereri*) en Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*).

Gewone dwergvleermuis was met 90% van de waarnemingen

de meest waargenomen soort. Dit is vergelijkbaar met andere gebieden in Vlaanderen, zeker in verstedelijkte context. De begraafplaats is echter ook een belangrijk jachtgebied voor Laatvlieger. De dieren konden jagend in de dreven en boven de grafperken worden waargenomen en ook in de omgeving van de kasteelvijver en Neerhoeve. De verblijfplaats van de Laatvliegers kon nog niet gelokaliseerd worden. Zowel op fort 7 als op het domein Klaverblad worden ook regelmatig jagende Laatvliegers waargenomen. Het jachtgebied van deze soort ligt in de regel binnen 1 tot 2 kilometer van de verblijfplaatsen, maar afstanden tot 7-8 km worden ook waargenomen. Een inspectie van kerk- en kasteelzolders in de omgeving is zeker aangewezen.

foto 2

Opvallend was echter de hoge activiteit van Grootoorvleermuizen. Het ging over zowel jagende dieren, als dieren op route (foto 2). We konden bovendien de aanwezigheid van deze soort in de Neerhoeve aantonen.

De dieren worden in de regel meestal slechts in beperkte aantallen bij elkaar aangetroffen in de verblijfplaatsen. Ze gebruiken een verblijfplaats bijna jaarrond en zijn erg trouw aan de locatie. Er werden drie overwinterende exemplaren gevonden in het noordwestelijk gedeelte van de zolder. In de lente vonden we één rustende Grootoorvleermuis in de noordelijke vleugel boven de graanzolder (foto 3). Op de hoogste zolderverdieping werd bovendien op drie locaties een concentratie van uitwerpsemen gevonden. De aanwezigheid van vleermuizenmest kan wijzen op de aanwezigheid van een (kraam)kolonie. Grootoorvleermuizen worden regelmatig op de zolder van oude gebouwen teruggevonden. Een voldoende grote ruimte waar de dieren vrij kunnen rondvliegen is een belangrijk criterium bij de selectie van de zomerverblijfplaats. Het originele zadeldak met leien dakbedekking van de Neerhoeve zorgt voor gunstige om-

gewone dwergvleermuis was met 90% van de waarnemingen

foto 3

standigheden voor een zomer- en/of kraamverblijfplaats van Grootoorvleermuizen.

In september stelden we zwermgedrag van vleermuizen vast boven één van de afwateringsgrachten op de grens met Fort 7 (foto 4). Aan het zwermgedrag van vleermuizen worden twee

foto 4

functies toegeschreven: voortplanting en verkenning van de mogelijkheden voor overwintering. Zwermen is een essentieel onderdeel in de levenscyclus van vleermuizen, en zwermlocaties zijn van groot belang voor de bescherming van de vleermuizen. Er werden tientallen zwermende vleermuizen gezien, waaronder Watervleermuizen, Dwergvleermuizen en Baardvleermuizen. De zwermlocatie is gelegen vlakbij een vliegroute

van vleermuizen op Fort 7 richting het reduit en richting de fortgracht.

Uit het onderzoek kunnen we concluderen dat de begraafplaats Schoonselhof, samen met de forten 6, 7 en 8, het domein Klaverblad en de vallei van de Struisbeek, een belangrijk leefgebied voor vleermuizen in de stedelijke zuidrand van de stad Antwerpen is. Een aantal van de voorkomende vleermuizensoorten kregen de status kwetsbaar (Laatvlieger en Rosse vleermuis) en bijna in gevaar (Gewone grootoorvleermuis en Watervleermuis) op de Vlaamse Rode lijst. Van een aantal voorkomende soorten zijn onvoldoende data beschikbaar over de verspreiding in Vlaanderen om de bedreiging voldoende te kunnen inschatten.

De resultaten van de studie werden besproken met en overgeemaakt aan de stedelijke groendienst zodat met de aanwezigheid van vleermuizen rekening gehouden kan worden bij het beheer van het domein en de gebouwen. Het strekt tot aanbeveling om, bij een actualisatie van het beheerplan, specifieke vleermuissoorten als doelsoort mee op te nemen.

De volledige studie kan online geraadpleegd worden:

http://www.academia.edu/11675325/Vleermuizen_op_de_park-begraafplaats_Schoonselhof

Foto 1. De Neerhoeve

Foto 2. Jachtgebied van grootoorvleermuis in de eikendreef op de grens met Fort 7

Foto 3. Grootoorvleermuis in de Neerhoeve

Foto 4. Zwermlocatie op de grens met Fort 7

LYNX HD

8x30
10x30

DE NIEUWE KITE LYNX HD
DOOR NATUURPUNT VERKOZEN TOT
DE BESTE VERREKIJKER VAN HET JAAR!
UITZONDERLIJKE LEDENKORTING!

Sights of Nature

Natuurpunt Optiekshop
Sights Of Nature
Pieter De Conincklaan 108
8200 Brugge
T 050 31 50 01
F 050 31 68 47
www.sightsofnature.be

In Brugge vindt u de enige speciaalzaak van de Benelux voor verrekijkers, telescopen en microscopen. Sights Of Nature is reeds 30 jaar een begrip in binnen- en buitenland. U ontdekt er het volledige gamma van topmerken zoals Swarovski Optik, Kite Optics, ... In de winkel staat men garant voor deskundig advies en de beste service. In het eigen atelier kan u terecht voor alle herstellingen van hedendaagse maar ook uw oude optische instrumenten.

Sights Of Nature is officieel partner van Natuurpunt en ook gekend als de Natuurpunt-Optiekshop. Leden genieten er niet enkel korting...
Via elke aankoop schenken zij ook een grote bijdrage aan de werking van Natuurpunt!

Groen Neerland ...

werkt

in de kijker

Fort 7 nieuws

In de aanloop naar de zomer kwam op 11 mei een Oeverloper even op bezoek. Altijd tof deze actieve steltloper te zien aan de boord van het water of op een drijvende boomstam.

Iets gans anders. Op 20 mei plaatste de Vlaamse Milieu Maatschappij (VMM) een meetpaal in de open vlakte in de buurt van de loskade. Bovenop deze paal is een metalen kastje bevestigd waarin capsules zitten om de ammoniakneerslag uit de lucht te meten. Eén jaar lang zal deze opstelling dienst doen en maandelijks worden de capsules vervangen. De VMM beloofde ons nadien het verloop van deze metingen mede te delen.

Op botanisch vlak werd het volgende geconstateerd: de Boterbloem zet zijn opmars voort evenals het Geel nagelkruid. Dit laatste wordt in andere gebieden eveneens vastgesteld. Op sommige plaatsen is deze soort zelfs aspect bepalend! Op het Glacis was er vele jaren een kleine maar standvastige groeiplaats van Wilde marjolein. Jammer genoeg zijn we deze aromatische plant kwijt geraakt. Reeds enkele jaren groeide de Bosorchis niet meer op het reservaat maar tijdens een bezoek van de plantenwerkgroep werd één exemplaar aangetroffen op het deel dat we "Ground Zero" noemen. Verder werd daar ook het Muizenootje gevonden. Op een geplagd gedeelte voor de loskade bloeide overvloedig het kleine maar toch opvallende Rood guichelheil dat zijn bloempjes pas opent als de zon op z'n hoogst staat. Merkwaardig genoeg behoort deze soort tot de Sleutelbloemfamilie! Volgend jaar moet ge deze plant maar eens aandachtig bekijken met een loep! Schitterend! Op dezelfde plaats vond de plantenwerkgroep ook nog één exemplaar Kleine leeuwenbek en een aantal ex. van het onopvallend Behaard breukkruid. Een ander mooi hoekje van het reservaat is onze rietkraag. Deze breidt zich gestaag uit en hier was de verrassing: één ex. van Zwart tandzaad, een nieuwe soort voor het domein. Allemaal niet spectaculair zult ge wellicht opwerpen maar . . . wie het kleine niet begeert . . .

Nog enkele ornithologische mededelingen. Op 14 werd de Zwarte specht gehoord en op 20 juni zelfs gezien, wat niet zo verwonderlijk is gezien de nabijheid van het Schoonselhof, het kasteel Klaverblad en het golfterrein Cleydael. Verder nog te vermelden Sperwer, juveniele Dodaars, Grote gele kwikstaart op 23 augustus en last but not least de IJsvogel die frequent gezien en gehoord wordt.

Tenslotte nog dit. Onze imkers konden niet minder dan 37 kg honing oogsten en die smaakt echt lekker! De bijen vinden op het fort en omgeving blijkbaar heel wat nectar. En nu, benieuwd wat de herfst in petto heeft!

Tuur Wuyts

Bomen en hun leeftijd

Eva Suls

voor onze jonge lezers

Men is steeds nieuwsgierig naar de leeftijd van een boom. Wij weten dat hij meestal veel ouder is dan wijzelf, vele bomen leven 100 jaar, 200 jaar en zelfs 1000 jaar en 2000 jaar. Het is indrukwekkend als je een boom ziet die reeds leefde in het begin van ons tijdperk.

Maar hoe kent men de leeftijd van een boom? Natuurlijk bestaat er soms een document met de datum van zijn aanplanting. Zo werden er in 1804 in heel wat parken prachtige ceders geplant ter ere van de kroning van Napoleon. Zo weet men ook dat in Frankrijk rond 1680-1690 veel eiken werden geplant. Het eikenhout werd gebruikt om oorlogsbotten te bouwen. Met die vloot wou men Engeland aangevallen. Nu worden er echter mooie meubels van gemaakt.

Maar de andere bomen?

We weten dat de stam van de boom elk jaar een laag dikker wordt. Het volstaat de ringen te tellen die je tussen elke laag ziet.

Maar daarvoor zou men de boom moeten omhakken, toch niet moeilijk zou je zeggen, maar dan is de boom weg. Dat is waar, maar men gaat tellen bij een stervende boom of een boom die door de wind is omgewaaid. Zo weet men ook de leeftijd van de hem omringende bomen. Je kan eveneens gebruik maken van een klein apparaatje dat een avegaar wordt genoemd en zich door de stam boort. Het haalt hout uit de boom, zo kan je de jaarringen aflezen.

Indien de boom niet te oud is, kan men het aantal jaarlijkse scheuten tellen. Elk jaar, wanneer de stam een houtlaag bijmaakt, worden de takken en de twijgen één scheut langer. Het verschil tussen twee scheuten zie je aan het spoor van de knopschubben.

Als je een boom bekijkt zie je onmiddellijk twee dingen: de diameter van zijn stam en zijn hoogte. De stam kan je gemakkelijk meten met behulp van een lintmeter waarmee je vanop 1,50 m hoogte de omtrek meet. Je weet dat de cirkelomtrek gelijk is aan de diameter x 3,14. Je kan dus de diameter van de stam berekenen door de omtrek te delen door 3,14.

De bomen zijn soms indrukwekkend hoog. Onze bomen hier in België bereiken dikwijls 25 à 30m, soms 40 à 45m (beuken, sparren en andere naaldbomen op een vruchtbare bodem). Je mag je al tevreden stellen als je de hoogte van de stam kent. Dat doen de houtgebruikers, ze hebben enkel dat deel van de boom nodig.

Maar meestal wenst men de volledige hoogte te kennen, hoe gaat men te werk?

Het eenvoudigste is de hoogte snel te schatten door een 2m lange stok tegen de stam te zetten. Je schat dan hoe dikwijls hij in de stam kan. Heb je niet zo'n stok, dan kan je aan je vriend(in) vragen dat hij / zij aan de voet van de boom gaat staan. Je vriend(in) meet bv 1,70m, het volstaat om verscheidene malen 1,70m in gedachte te verschuiven.

De boswachters daarentegen gebruiken tamelijk precieze apparaten die dendrometers worden genoemd.

In ons volgende nummer lees je een betere en nauwkeurigere beschrijving van een boomhoogte meting.

De Blankaart en de Viconia kleiputten
24/ 5/2015 - 30 dlnm
Leiding: Hugo Waeterschoot
Verslag: Eva Suls

Volgens de weerman had het een bewolkte dag moeten zijn, maar gelukkig had hij het niet bij het rechte eind. Bij een prachtige helderblauwe hemel vertrokken we richting West-Vlaanderen.

Ons startpunt is het imposante kasteel De Blankaart dat tevens de toegangspoort vormt van het natuurgebied en is ingericht als bezoekerscentrum. Hier leer je alles over de natuur, het landschap en de bewoners van de IJzer- en Handzamevallei.

In De Blankaart in Diksmuide kan je terecht voor een tocht in een prachtige fluis-terboot. In Noord-Frankrijk werd door één van de laatste authentieke ambachtelijke botenbouwers een traditionele houten platbodem gemaakt voor De Blankaart. Een houten 'schuytte' van inlandse eik, met een laadvermogen van 2 ton. Dergelijke platbodems werden destijds in de streek ingezet voor het transport van turf. De Blankaart dankt zijn ontstaan waarschijnlijk aan turfonginning. Maar ook hooi, hout en zelfs vee werden destijds via de watergangen ter bestemming gebracht. De boot kreeg de naam 'de grote Putoor'. Grote Putoor is een Woumense dialectnaam voor Roerdomp, ooit opgetekend door wijlen Paul Houwen, conservator van De Blankaart.

De boottocht is een unieke, bijna puur poëtische ervaring. De boot glijdt geruisloos over het water, door het moeras, langs de rietkragen. De zangvogels in het riet schrikken niet en zorgen voor een bootconcert. De Bruine kiekendieven patrouilleren permanent boven de rietlanden. We schrokken wel toen een karper plots en onaangekondigd naast de boot uit het water wipte.

Na deze prachtige tocht, konden we genieten van een heerlijke picknick om daarna onze weg te vervolgen door het prachtige landschap. Het aantal vogels dat we gezien hebben is haast niet te tellen: Fuut, Aalscholver, Reiger, Lepelaar, Bergeend, Kiekendief, Buizerd, Boomvalk, Kievit, Strandlopers, Gele kwikstaart, Winterkoning, Blauwborst, Karekiet, Wielewaal, Koekoek en zelfs een Steltkluit.....kortom teveel om op te noemen...

Na de wandeling konden we genieten van een heerlijk ijsje zelf gemaakt door een plaatselijk boer. Na het avondeten in restaurant Water en Vuur gingen we terug richting huiswaarts.

Vogelexcursie
West Zeeuws-Vlaanderen
7/ 6/2015 - 24 dlnm
Gids: Luc Van Schoor
Leiding: Marc Hofman
Verslag vm: Sonja Van Kerckhove
Verslag nm: Peter Van Elsacker

Vandaag trekt Ardea naar Zeeuws Vlaanderen. Het is al zonnig en lekker warm op de Bist en de deelnemers hebben er blijkbaar zin in, want iedereen staat al paraat vóór het geplande vertrek. Luc geeft naar goede gewoonte een korte toelichting over wat de deelnemers tijdens deze tocht mogen verwachten, en Marc overhandigt aan elke chauffeur een nota met de verschillende bestemmingen (verdwalen = uitgesloten!).

Om 8 uur stipt starten we met als eerste doel: Sophiapolder in Aardenburg.

Onderweg is het al genieten van het kleurrijke landschap, waaronder de lichtblauwe vlasvelden de kroon spannen.

Peter en Peggy, onze deelnemers uit Herentals, staan ons zoals afgesproken al op te wachten vóór de afgesproken plaats en onze kolonne rijdt nu voltallig naar de Sophiapolder.

Wat een prachtige plas! Hier trekken niet alleen de vogels onze aandacht, ook de planten die hier in de buurt weelderig groeien zoals Grote ratelaar, Rietorchis, Moerasandijvie, worden door de deelnemers geapprecieerd.

Vincent laat plots een enthousiaste kreet, want hij spot een Sneeuwvangans door zijn telescoop. Mooie start. Er volgt Grutto, Kempiaan, en op onze speurtocht naar "specialekes" valt ons oog op een nest met kakelverse eieren van Brandganzen. Er lopen en zwemmen in deze periode van het jaar nog veel kleine schattige pulli's rond van vooral Brandganzen en Grauwe gans ... steeds weer een vertederend beeld ... maar mogelijk ten koste van broedgevallen van Fuut waarvan we slechts één exemplaar te zien krijgen.

We vervolgen onze wandeling langs deze prachtige plas waar overweldigend veel vogels genieten van een veilig plekje, waaronder Kluten met jongen, Kleine plevier, Groenpootruiter, en iets verder wordt met veel enthousiasme de Visdief gezien. We misten echter de aangekondigde Grauwe franjepoot en Gestreepte strandloper, maar nadien vernemen we dat die aan de Westkant zaten (dus uit ons zicht) – dikke pech!

De chauffeurs verzetten hun auto naar de volgende plas met aan de overkant een

enorme Oeverzwaluwenwand - met nesten – waar de Oeverzwaluwen zeer bedrijvig rondvliegen.

Om 9u50 rijden we door naar De Blikken in Groede. Hier zijn twee knappe kijkhutten, de nieuwste kreeg de naam "Hof Van Scheerens" en de tweede "de Sluiswachter". Deze laatste hut werd genoemd naar de sluiswachterswoning uit 1613, die op deze locatie stond om belasting te innen van schepen die hier het Nieuwerhavensegat binnenvoeren. Vanuit deze plek genieten we van het gezang van een trioetje: Spotvogel, Tuinfluiter en Grasmus, ideaal om hun liedjes te kunnen vergelijken.

De Koekoek snijdt op deze plek de adem van Luc bijna af: er vliegt een paar over, waarvan het vijfde bruine fase die zelden te zien is! Wat een meevaller. De Koekoek laat zich gedurende deze dagtocht trouwens gedurig horen én zien – die genieten blijkbaar ook van het zonnig weertje. We zien hier ook o.m. Lepelaar, Zomertaling, mannetje Bruine kiekendief Groenpootruiter.

11u50: hup, de wagens in richting de Baarzandse Kreek (eveneens in Groede); onderweg genieten we weer van de overweldigende blauwe vlasvelden. Op deze plek trekt niets speciaals onze aandacht en Luc en Marc besluiten dat het etenstijd is. Het is inmiddels lekker warm geworden en we hebben niet alleen honger maar ook wreed erge dorst!

In het haventje van Breskens zorgt Luc voor een plaatsje op het terras van "de Dukalf" waar we met z'n allen gezellig samen kunnen zitten met zicht op het haventje en zijn boten. We laten ons hier niet alleen verleiden door een lekker drankje want vanuit de gelagzaal komen de geuren van gebakken gerechten onze neusorganen strelen en, zeg nu eerlijk: wie kan er weerstaan aan een portie warme, krokante, kibbelingen?

Namiddag.

Na de picknick rijden we naar onze volgende bestemming: Voorland bij Nummer Eén. Een merkwaardige naam voor een "buurtschap" of gehucht bij Breskens, maar een logische: het was de eerste kavel die ontstond na inpoldering van de Hooge Plaete, een zandbank in de Westerschelde op het einde van de 18de eeuw (Bron: Wikipedia). Iedereen stapt uit en de auto's worden door de chauffeurs aan de aankomstplaats van de wandeling afgezet. Dan gaan we met z'n allen de Scheldedijk op en zie, de eerste zeehonden worden al in de verte gespot. Ze liggen op het eiland

De Hooge Platen, een beschermd gebied beheerd door het Zeeuwse Landschap. Later zullen we ze duidelijker van dichterbij zien. Hoewel het tijdens het broedseizoen niet toegankelijk is, zitten er toch een paar boottoeristen op. Uit onwetendheid of boosaardige lomphed? Ach ja, er zijn altijd van die mensen die hun ego boven alles stellen. De dijk wordt begraasd door schapen, "levende" schapen zoals iemand alert opmerkt. Dat is best zo, want met niet-levende schapen gaat het niet zo goed vooruit.

We dalen van de dijk af naar het gebied op Scheldeniveau, Voorland Nummer Een. "Voor"land genoemd, omdat het gebied voor de Scheldedijk ligt vanuit de Schelde bekeken. Het strekt zich uit tussen Breskens en Hoogplaat. Vroeger was het volledig schorregebied en het is ongeveer 25 jaar geleden ontstaan tijdens de deltawerken. Nu is het ingericht voor natuurontwikkeling met grasland, platen, schorre en een

slechts een paar opvallende aan: Grote stern, Dwergsterns zitten op hun broedplaatsen, Zwartkopmeeuw, Visdief, Lepeelaar, Kluut, Scholekster, Steenloper.

De volledige lijst van die dag vind je op de Ardea site (<http://ardea.hobokensepolder.be/#post273>).

Het eiland dat met schelpenzand bedekt is, wordt elk jaar voor het broedseizoen met een tractor omgeploegd, anders zou het begroeid worden en ongeschikt voor deze vogels die een open biotoop nodig hebben. Er ligt een soort ponton aan de kant dat uitgelegd wordt om de tractor op het eiland te krijgen. Elke vogel kiest zijn favoriete plek: de Kok-en Zwartkopmeeuwen houden van een beetje gras, de Visdieven, Dwergsterns en Kluten hebben het liever kaal. Vanuit de kijkhut op de dijk is dit goed te zien. Wij blijven echter beneden en zien een groep Rosse grutto's (ca. 37), waarvan ... één rosse en de rest bleke. Dat zijn de eenjarigen die nog niet aan broeden

We naderen het einde van deze wandeling. Er zijn enkele rechthoekige plassen uitgegraven met verschillende diepten zodat er een gradiënt ontstaat en daardoor wat meer diversiteit. Aan de overkant op de Hooge Platen zijn de zeehonden nu duidelijk te zien, een negentigtal, waaronder minstens 5 grijze.

Een kort rit met de wagen brengt ons in de Braakman, een voormalige geul van de Westerschelde die diep het land binnendrong. Die is nu afgesloten en deels ingepolderd, een stuk is natuurgebied dat beheerd wordt door Staatsbosbeheer. We bezoeken eerst het bezoekerscentrum Braakmanhoeve om dan te gaan wandelen in het gebied dat bestaat uit heggen, weilanden, kleine dennenbossen en rietvelden. Elzen, wilgen en vlier zijn talrijk aanwezig in het landschap. Gekend zijn ook de weiden met orchideeën, en we vinden ze: samen met Grote ratelaar staan Rietorchis en Bosorchis in bloei. Harlekijn vinden we niet en voor Moeraswespenorchis is het te vroeg om te bloeien.

Op weg naar de Braakmankreek zien we onder andere Kneu en in een plas met zandplaat in een wei: Bergeenden, en Kieviten. Op de kreek lichten zeilbootjes op in de zon. Voor vogels is het maar stilletjes. Maar toch, een valk zorgt voor een woordenwisseling: is het Torenvalk of Boomvalk? Hoe dan ook, later zien we wel degelijk een Boomvalk, aan die waarneming twijfelt niemand. We volgen de Braakman langs orchideeënweiden, horen een Bosrietzanger lustig zingen in de rietkraag. Het zijn goede imitators: in hun zang zijn allerlei geluiden van andere vogels te horen, althans voor het geofende oor.

De gluurmuur, ik moet het toch even vermelden voor het woord alleen al. Maar een gluurder wordt niet altijd beloond, er is weinig spectaculairs te zien. Doch dat wordt ruimschoots goedge maakt als we in het dennenbosje komen waar een gemengde reigerkolonie huist. Zowel Blauwe reiger als Kleine zilvereiger hebben er hun nesten, we horen de jonge Blauwe reigers roepen. Het is een prachtig zicht om van onderaan beide reigersoorten te zien vliegen tussen de bomen door. De vleugels van de overvliegende Kleine zilvereigers lijken wel licht te geven in de zon. Een indrukwekkende afsluiter!

Nog even doorstappen naar de Braakmanhoeve waar de auto's staan en we keren – om te beëindigen met een gemeenplaats – moe maar voldaan terug naar huis.

Op de vogellijst zijn 94 soorten aangetekend. Van een vogeldag gesproken!

eiland als veilige broed- en rustplaats voor kustvogels (sterns!). We gaan ernaar toe langs het pad, dat ook een druk gebruikt fietspad is. Het is een brak terrein met zijn typische plantengroei: Zeekraal, Lamsoor en Gerande schijnspurrie met frisse roze bloempjes.

Dit vogeleiland is de broedplaats van vooral meeuwen en sterns. Bij springtij kan dit overstroomd, wat een tiental jaar geleden een zware klap toediende aan het broedsel toen tijdens het broedseizoen een hoog springtij de nesten wegspoelden. De Grote sterns trokken weg en werden later gesignaleerd op Schouwen en zelfs in Schotland.

Het is nu laag water, dat is goed om de zeehonden te zien luieren op de zandplaten, maar minder goed om vogels te observeren. Maar het blijft de moeite, ik haal er

toe zijn en dus geen ros kleed nodig hebben om te imponeren.

Op de Hooge Platen wordt heel in de verte iets bleeks gezien, een grote vogel die rechtop lijkt te zitten. Er barst een discussie los: is het een slechtvalk, is het een meeuw, is het ...? In elk geval zijn de sterns er niet gerust in en vliegen even later massaal op als de Slechtvalk hen opjaagt.

We lopen verder en zien nog allerlei gevogelte te land, ter zee en in de lucht. Grote stern, vissende Visdiefjes, Kokmeeuwen en Zwartkopmeeuwen (het verschil is nu goed te zien), Bergeenden met hun resem gestreepte kuikens. Een groep Grauwe ganzen zwemt netjes in lijn voorbij en, hé, er sluit een vreemde aan bij de kop: een Indische gans. De fabelachtige prijs voor de eerst gespotte Strandloper blijft echter in de kast.

Nachtzwaluwentocht
20/ 6/2015 - 24 dlnm
Gids: Luc van Schoor
Leiding: Wim Roelant
Verslag: André De Mul

Ondanks ongunstige weersvoorspellingen – regen in de loop van de nacht - verzamelden 24 Natuurpunters rond 20u aan de parking van de voormalige Koningin Wilhelminakazerne in Ossendrecht.

Enkele deelnemers kwamen rechtstreeks van de Westhoek en uit de Kempen naar hier gereden. We steken de Putsebaan over en wandelen zo het grenspark De Zoom – Kalmthoutse Heide in.

Na enkele honderden meter bos komen we in gemengd bosheidegebied. Hier al direct enkele bijzondere waarnemingen: Roodborsttapuit, Kneu, de parachutevlucht en landing van Boompieper en links van de weg kronkelt Boomkruiper langs een stam van een den.

Even verder horen we ook nog Zwarte mees. Een heuveltje over, komen we in de open heide. We overschouwen het landschap. Tegen de schemerlucht geeft de heide een desolate aanblik. Het is hier stil. Toch zijn we niet alleen: in de bossen, een glimp van een Ree; ver weg horen we een

tie over de Nachtzwaluw. In tegenstelling tot zijn naam is de Nachtzwaluw geen zwaluw. Na een sterke terugval, is de populatie aan het herstellen tot ongeveer 500 broedkoppels in België. Zijn biotoop situeert zich in bosheidegebied. In Grenspark De Zoom – Kalmthoutse Heide gedijt hij dus vrij goed. Kenmerkend is dat hij onherkenbaar is door zijn camouflage en omdat hij pas bij schemer uitvliegt. Na de theorie, de praktijk. We stellen ons op op een heuvel en wachten af.

Je kon het niet beter regisseren. Na enkele minuten horen we het typische geratel en even later klapwiekt een exemplaar voor ons uit en verdwijnt terug uit het zicht. Luc activeert zijn geluidsrecorder. Hij antwoordt “tuwiet, tuwiet”, maar we zien hem niet. Spannend, we nemen bijna onze wensen voor werkelijkheid. Spannend.

Dan ziet iemand hem toch in een boom, allez, zijn oog, voor sommige ook het silhouet door de telescoop. De spot erop. Een licht flikkert op als een ster. Een prachtige Boomster, fluistert Elena. Later duiken er nog twee her en der op. In de verte weerklinkt het geratel van meerdere Nachtzwaluwen en de roep van Bosuil.

Maar het is mooi geweest, we gaan stilaan naar huis. Op de terugweg struikelt Rudy bijna over een pad, een Rugstreeppad nog

op de Bist, met uitzondering van de 4 personen die rechtstreeks naar de afspraakplaats rijden. De fietsen worden netjes opgeladen en we kunnen op het geplande uur starten.

Wij zijn afgesproken aan de parking van Fruitplukkerij “De Hoenderik” in Tricht.

De zon komt al piepen, en na een ritje van zo'n 1½ uur komt onze bestemming in 't zicht.

Onze GPS leidt ons door het prachtige Domein Marienwaerdt en stuurt ons via een mooie dijkweg die tussen appelbomen kronkelt, naar de Fruitplukkerij. Maar aan de toegang tot die dijkweg staat een wegwijzer met een fiets, toch leidt de GPS ons langs deze route ... mogen we onze GPS vertrouwen? Is er iets veranderd? Er is geen wegversperring dus rijden we aarzelend door tot, na een bochtje, de gevreesde versperring voor onze neus opdoemt. Een luide kreet en onderdrukte verwensingen, je kent dat wel hé: na een rit van bijna 1 km staat er hier dan toch een blokkade – en in beton nog wel! Geen tornen aan dus. Er zit niet anders op: de kolonne van 6 wagens moet terugrijden, in achteruit want draaien is niet mogelijk. Deze dijk werd onlangs in een fietsweg veranderd. Een les mensen: betrouw je GPS nooit blindelings! Maar wat nu geblazen? Gelukkig is de GPS van Bart “zijn kluts” niet kwijt, en neemt hij de leiding van de kolonne even over. Onze frustratie is gauw verleden tijd als we iets verder in het veld een groepje van 5 Ooievaars zien.

André, Ilse, Elza en Isa staan ons natuurlijk al een tijdje in het zonnetje op te wachten, de fietsen worden van de rekken gehaald, en Luc vertelt ons naar goede gewoonte wat we tijdens onze fietstocht langs de Lingerivier kunnen verwachten. Wat we vooral onthouden is dat haar bedding door de eeuwen heen omzeggens niet veranderde. André bezorgt ons een notaatje met de fietsknooppunten (verdwalen = uitgesloten) en de fietstocht kan beginnen.

Onze eerste etappe gaat van Tricht richting Deil. Het knappe fietspad voert ons vanaf nu langs de rivier “De Linge”, en het begint goed: de Grauwe vliegenvanger laat zich even zien. Tussen Deil en Enspijk passeren we de prachtige historische molens die de naam “De Vlinder” draagt – zó schilderachtig! Hier nemen we even pauze om van de omgeving en de voorbijvarende bootjes te genieten. De fotografen krijgen volop de tijd om “plaatjes te schieten”.

Aan Gellicum staan er langs de oever zo waar nog velden vol Korenbloemen en Klaprozen! Waouw!

De vogelaars onder ons kunnen hun “dada” niet verloochenen en trekken onderweg onze aandacht op de speciale ge-

Foto: De Weger Walter

Koekoek.

We volgen Luc. Hij kent de weg, ook als er geen is. Sporen in het duinezand, stille getuigen van ander gedierte. Hier komt de sporenzoeker in de mens naar boven. Vos?, Wezel?, Steenmarter?, . . . Een hol, onmiskenbaar van een Vos. Bovengronds heeft in een boom inmiddels een Boomleeuwerik postgevat. Stilaan is het moment waarvoor we gekomen waren aangebroken.

We nemen plaats op een heuveltje. Luc en Wim geven vooraf kort uitleg en illustra-

wel. Ze is perplex van zoveel belangstelling. Dé ster van de avond is evenwel de Nachtzwaluw. Bedankt Luc en Wim, jullie hebben ons een onvergetelijke avond en nacht bezorgd.

Fietstocht RONDJE PONTJE
18/ 7/2015 – 20 dlnm
Gids : Luc Van Schoor
Leiding : André De Mul

De deelnemers hebben er duidelijk going in: iedereen staat al vóór 7u50 paraat

vederde beestjes, vooral deze welke aan een vijver iets verderop overvliegen: Appelvink, Ooievaars, Karekiet, Oeverloper, Visdief, Buizerd...

De oevers van de Linge zijn hier letterlijk bezaaid met fruitplukkerijen en thee-tuinen, de éne thee-tuin al gezelliger en knusser dan de andere. Men zou met plezier overal even halte willen houden.

Nu naderen we Fort Asperen, met zijn bekende jaarlijkse zomer-kunsttentoonstellingen. Spijtig dat de tijd ons ontbreekt om deze te bezoeken. Het fort is ook een natuurreservaat voor overwinterende vleermuizen en is één van de 56 forten die deel uitmaken van de vroegere Hollandse

ckenburg", waar we de Appelvink zien rondvliegen.

Vervolgens rijden we naar het haventje van Heukelum en nemen daar het pontje richting Leerdam.

Omdat de veerboot vrij klein is wordt onze groep in twee keer overgezet.

De bebaarde veerman (één van ons noemt hem "Captain Iglo") runt aan de overzijde ook een kampeerterein met een houten barakje waar hij snoep en drank verkoopt. Daar maken onze lekkerbekken natuurlijk dankbaar gebruik van.

Nu fietsen we aan de Noorderkant van de Linge. Het pad loopt verder langsheen schilderachtige gehuchtjes met aan de lin-

Nu nog enkele minuutjes fietsen en we houden halt in de binnentuin van een uiterst gezellig cafeetje, met name "Gasterij-Tapperij LINGEZICHT". Van deze break wordt dankbaar gebruik gemaakt om de innerlijke mens te plezieren, en tijdens het genieten van al dat lekkers worden de quiz-formulieren opgehaald en nagekeken. Vier deelnemers vonden de oplossing, en na de schiftingsvraag "hoeveel km hebben we tot hiertoe gereden" werden al de vragen door twee personen juist beantwoord. De winnaar, Robert, krijgt een luid applaus en een gratis drankje! Jaja Jozef, op examen-formulieren mag er niet gekribbeld worden, dat weet je toch?! Maar aangezien je antwoord ook juist is krijg jij toch ook je welverdiende beloning.

Allé, hup, terug de fiets op zodat we al die calorieën terug kunnen aftrimmen.

We stoppen ook eventjes aan het Uilen dierenpark "De Paay", waar we in de sloot buiten de omheining een koppel Zwarte zwanen zien en broedende Ooievaars op een kunstnest. Aan een fruitplantage in de omgeving van Beesd kijken we blij verrast naar een rondvliegende familie Torenvalk (2 jongen en 2 volwassenen).

Maar nu moeten we verder peddelen, want het wordt al vrij laat. We komen aan een steile dijk tussen appelbomen en ... helaba, deze plek is ons niet onbekend, hier hebben we deze ochtend ook gereden, maar dan met de auto "in achterruit". We fietsen nu door de koele bossen van het knappe Domein Marienwaerd en komen om 18 uur terug toe aan "De Hoenderik".

De zaak blijft speciaal voor ons langer open. In de tuin staan de tafels netjes bij elkaar zodat we samen gezellig kunnen napraten, onze honger stillen en onze dorst lessen. Hier worden géén pinten geserveerd maar we hebben een uitgebreide keuze aan lekker fruitsap, koffie en thee, en aan taart is ook geen gebrek. Velen onder ons plukken ook één of meerdere bakjes kersen, aardbeien en/of rode bessen om mee naar huis te nemen.

We bollen rustig uit en keren omstreeks 19 uur terug naar huis.

Aan de glunderende gezichten te zien: geen twijfel, we hebben allen van deze prettig gevulde dag genoten!

Hartelijk dank aan Luc en André voor het organiseren van deze pracht-fietstocht.

Wie aan deze 12de editie verstek gaf, heeft ongelijk.

Waterlinie.

We worden naar een zaal geloodst achteraan de knappe taveerne van dit fort. Deze werd speciaal voor onze groep voorbehouden om er te picknicken. Hier deelt Luc zijn quiz-formulieren uit, want ja hoor, naar goede gewoonte komt er nog een wedstrijd waarvan het antwoord op de eerste twee vragen in dit fort moet gevonden worden. Beide vragen en oplossingen geef ik jullie alvast, beste lezers: Vraag 1 = tot welk type fort behoort het Fort Asperen? Antwoord: Torenfort. Vraag 2: welke zijn de twee meest voorkomende vleermuizen die volgens de brochure in dit Fort overwinteren? Antwoord: Baard- en Watervleermuis.

Inmiddels verzorgt André onze financiële boekhouding.

Een extra leuke waarneming zijn de IJsvogels die hier roepend rondtoeren - men ziet er zelfs één aan de vestingsgracht overvliegen met een visje in zijn bek!

Om 14 uur springen we gezwind terug op onze vélo, richting Heukelum.

Daar maken we een korte wandeling in het domein naast het knappe kasteel "Mer-

kerzijde de huizen met een overvloed aan pastelkleurige bloemen en aan de rechterkant, de meanderende rivier met hier en daar een bootje. De bewoners moeten hier soms de weg oversteken om aan hun privé-tuintje, terrasje of steigertje met bootje te komen. Zeer pittoresk. In deze buurt staan hier en daar ook eigenaardige hooischuren op palen.

Zo komen we iets voor 16 uur toe in het dorpje Acquoy met zijn "scheve toren" en kerkhof. Dit is een beschermd dorpsgezicht, en meteen ook het onderwerp van de laatste quiz-vraag.

Eerst een beetje geschiedenis: de toren staat al scheef sinds hij gebouwd is in de 15e eeuw. Aan de toren is nog te zien dat men halverwege de bouw een correctie heeft proberen toe te passen. De toren is ca. 17,5 m hoog en staat aan de bovenkant, aldus een meting uit 1985, ongeveer 1,15 meter uit het lood. Dat is een helling van 6,6% oftewel ca. 3,8°; dat is ca. 0,2° minder dan de toren van Pisa. Opvallend is dat op het kerkhof het graf van een "mevrouw Pisa" te vinden is, en dat is dan ook het antwoord op de laatste vraag.

Verslag steltloperstocht

9/ 8/20152015

Gids: Luc Van Schoor

Leiding: Rudy Vansevenant

Verslag: Wim Roelant

Op een mooie zondag 9 augustus vertrokken we met meer dan 40 deelnemers richting Zeeland voor de jaarlijkse steltloperstocht. Dat we met zo'n grote menigte "op schok" gingen, had — naast met het schitterende zomerweer — mogelijk ook te maken met het afscheid van een groot leider. 's Ochtends maakte immers Luc allen die het nog niet via mailings en andere voorafgaande berichten wisten, bekend dat Rudy vandaag voor de laatste maal voor Zuidrand degenen die geleid moeten worden, zou leiden. Het zou dus een speciale editie worden dit jaar. Bovendien hadden we vandaag bezoek van vogelkijkers uit Honduras, die hun jonge reisorganisatie Beaks and Peaks in Europa kwamen promoten.

Onze eerste stop waar onze kolonne van intussen wel 11 auto's halt hield, was het Slikkengebied van Kats. We zagen hier al enkele gewone en wat minder gewone soorten als Wulp, Regenwulp, Kanoeten, Oeverloper, Scholekster en Bonte strandlopers. Ook konden we hier de eerste van vele Kleine zilverreigers in aanschouw nemen. Het schorre "KriKriKri" van de Grote sterns klonk voortdurend boven onze hoofden. De mooiste exemplaren waren echter de Rosse grutto's die nu nog veelal in prachtkleed, hun naam echt nog waardig zijn. Na nog een korte stop reden we verder naar de Noord-Bevelandse inlagen. Deze resten van voormalige dijkbreuken bieden voor elk wat wils. Aan de eerste inlaag vonden we naast eerder genoemde soorten ook enkele Bontbekplevieren. Bij de 's Gravenhoek waren we getuige van een vreemd tafereel. Een Visdief bracht hier voedsel aan voor een juveniele Kokmeeuw. Een vergissing van een halfblinde of -dove stern? Een meeuw met genetisch materiaal van een Koekoek? In ieder geval had niemand van ons dit ooit gezien. De hut van de Keihooft kon onze toestroom niet geheel verwerken, dus gingen we in twee shiften naar binnen. Hier kregen we een fraai exemplaar van de Ijslandse grutto in het vizier. Daarnaast zagen we hier vooral veel ganzen, wat de rest van de dag een

constante werd. Blijkbaar herbergt Zeeland niet alleen in de winter grote groepen van deze snateraars.

Het middagmaal werd verorberd in De Kroon in Wissenkerke. Dit etablissement is al op menig Zeelandtocht gefrequenteerd. Al moet wel gezegd worden dat onze passage ditmaal niet bepaald onopgemerkt voorbij is gegaan. Luc en Sonja en hun trawanten hadden ter afscheid van Rudy en Hilde een uitgebreide fotoreportage in mekaar geknutseld. Deze werd mede door de gezapige commentaren van onze gids, net als de lunch door iedereen gesmaakt. Uiteraard werden er ook geschenken overhandigd, waarvoor iedereen had bijgelegd. Dat was natuurlijk zeer welverdiend, na 30 jaren dienst als gids en leider van in totaal wel ruim 200 tochten, waarvoor nogmaals veel dank. Al mochten we Rudy zeker nog niet ten grave dragen, zo zei hij zelve. (PS: Er is blijkbaar nog steeds een petje vermist. Ene familie Bever zou hier meer van weten...?!)

Voor onze eerste stop in de namiddag reden we eerst de Oosterscheldekering over. Wat een imposant bouwwerk toch! Aangekomen op Schouwen hielden we halt bij de Plompe Toren aan de Koudekerkse Inlaag. Veel stelten waren hier niet te vinden en gelukkig vond een vermiste auto de groep iets verder aan de Schelphoek wel weer terug. Intussen lagen de zandbanken in de Oosterschelde stilaan terug blank, zodat

we hier in de verte de silhouetten van enkele tientallen zeehonden konden herkennen. Op de slikken namen we wel enkele stelten waar, maar het opvallendst waren de wel 41 Lepelaars op de eilanden. Luc vertelde dat dit één van de weinige plekken is, waar deze vogels op de grond broeden. Volgende stop was op de Delingsdijk aan de Prunje. Ook hier zagen we weer meer ganzen dan stelten. Al werden enkele Goudplevieren die op redelijk korte afstand zaten, zeker gesmaakt. Als afsluiter bezochten we de gekende Wevers en Flaauwers inlagen. Door het lage tij, zat het gros van de stelten echter op de zandbanken in de Schelde. Wel konden we hier de dag met een klein krentje afsluiten. Op het water zwom een prachtig mannetje Grote zee-eend, een vreemde eend in de bijt in deze tijd van het jaar. Alle deelnemers kregen dit mooie dier in de kijker en zelfs enkele fietsers stopten geamuseerd en enthousiast door ons tumult voor die verre vogel daarginds.

Ondanks dat de stelten het wat lieten afweten — ik vergat nog een wel een schitterende Krombekstrandloper op Noord-Beveland te vermelden! — was het toch een heel geslaagde dag. Dankzij de gids en leiding (ook al was het de laatste keer, hij deed het toch maar weer!) genoten we voor de zoveelste keer van het vogels kijken in het zalige Zeeland.

Foto's: p. 31 boven: Penseelkever & onder: Bruinrode heidelibel
p. 32 boven: Blauwgrijze schorsmycena & onder: Spechtinktzwam

Lidmaatschap Natuurpunt: 27 euro per jaar te storten op rekening van Natuurpunt vzw (BE17 2300 0442 3321 BIC:GEBABEBB) met vermelding: lidmaatschap, Afd. Zuidrand Antwerpen, naam en adres. Als lid van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen ontvangt u het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelingstijdschrift rAntGroen.

Adreswijziging: elke adreswijziging moet rechtstreeks gemeld worden aan Natuurpunt vzw, Coxielaan 11 - 2800 Mechelen (e-mail: Vera.Baetens@natuurpunt.be) met de volgende gegevens: lidnummer, naam, oud en nieuw adres en lid "afdeling Zuidrand Antwerpen."

Abonnement op rAntGroen: voor leden van andere afdelingen door storting van 8 euro op onze rekening met vermelding van uw naam en adres.

kalender * inschrijven noodzakelijk

- 3-4 oktober: herfstwandeling op Fort 7
- 11 oktober: Boshoeke per fiets & te voet
- 18 oktober: arboretum Tervuren
- 25 oktober: paddenstoelenwandeling - De Inslag
- 1 november: Den Battelaar
- 6-8 november: WE Oostkantons (volgeboekt)
- 14 november: monumentenwandeling Fort 7
- 14-15 november: INBO waterwildtellingen
- 21 november: 1e winteravond
- 22 november: Groen Neerland werkt
- 28 november: afhaken behaagpakketten
- *29 november: Verbeke Foundation
- 6 december: Ganzentocht
- 12 december: 2e winteravond
- 13 december: monumentenwandeling Fort 7
- 19-20 december: INBO waterwildtellingen
- *21 december: winterzonnewende
- 3 januari: nieuwjaarswandeling & boekenverkoop
- 10 januari: jenevertocht
- 16-17 januari: INBO waterwildtellingen
- 17 januari: munumentenwandeling Fort 7

*Teksten voor het volgend nummer van rAntGroen
ontvangen we graag ten laatste op 15 november.*

